

REGERINGSKANSLIET

AKT nr. 9

2010-04-12

Ju2010/2754/L2

Justitiedepartementet

Enheten för familjerätt och allmän förmögenhetsrätt

Justitsministeriet

Lennart Houmann
Slotsholmsgade 10
1216 København K.
Danmark

Jmt. modt.
14 APR. 2010

Svensk äktenskapslagstiftning

Med hänvisning till Er skrivelse daterad den 24 mars 2010 med frågor om de nya svenska reglerna som rör äktenskap och vigsel följer här en kortfattad beskrivning av aktuell lagstiftning.

Från och med den 1 maj 2009 gäller nya regler som rör äktenskap och vigsel. En persons kön har inte längre betydelse för möjligheten att ingå äktenskap. Äktenskapsbalken och andra författningar som angår makar har gjorts könsneutrala och lagen (1994:1117) om registrerat partnerskap har upphävts.

Ändringar i äktenskapsbalken

Två personer av samma kön kan ingå äktenskap på samma villkor som par av olika kön. Bestämmelserna i äktenskapsbalken tillämpas på samma sätt oavsett om makarna är av olika kön eller av samma kön.

Möjligheten att registrera partnerskap har upphört men begreppet finns kvar. Partnerskapslagen har upphört att gälla vid utgången av april 2009. Det innebär att det inte är möjligt att låta registrera ett nytt partnerskap. Ett redan registrerat partnerskap fortsätter dock att vara ett partnerskap till dess partnerskapet upplöses eller omvandlas till ett äktenskap (se nedan om omvandling av ett registrerat partnerskap).

Omvandling av ett registrerat partnerskap till äktenskap

Ett partnerskap som registrerats enligt partnerskapslagen ska gälla som ett äktenskap om partnerna gemensamt anmäler till Skatteverket (den myndighet i Sverige som ansvarar för folkbokföring) att de önskar det. Partnerskapet gäller som ett äktenskap från och med den dag en sådan anmälan kommit in till Skatteverket. Paret kan välja att i stället för en anmälan viga enligt 4 kap. äktenskapsbalken. Det ska inte göras någon hindersprövning inför en vigsel enligt denna särskilda ordning.

Justitsministeriet
Lovordningen

Postadress
103 33 Stockholm
Besöksadress
Rosenbad 4

Telefonväxel
08-405 10 00
Telefax
08-20 27 34

E-post: registrator@justice.ministry.se
Telex
178 20 PREMIER S

10 2010-2754-13

Partnerskapet gäller som ett äktenskap från tidpunkten för vigseln. Möjligheten till omvandling är inte begränsad till en viss tid.

Vigsel

Äktenskap ingås antingen genom borgerlig vigsel eller genom vigsel inom ett trossamfund.

Borgerlig vigsel

Borgerlig vigsel förrättas av den som är förordnad av länsstyrelsen. Ett förordnande att vara vigselförrättare ska gälla för en viss period, om det inte har begränsats att gälla till en angiven dag. Lagfarna domare i tingsrätt har inte längre kvar uppgiften att förrätta vigslar.

Vid borgerlig vigsel ska vigselförrättaren som huvudregel rikta följande ord till paret:

Ni har förklarat att ni vill ingå äktenskap med varandra. Vill du N.N. ta denna/denne N.N. till din hustru/ man?

(Svar: Ja.)

Vill du N.N. ta denna/denne N.N. till din hustru/man?

(Svar: Ja.)

Jag förklarar er nu för äkta makar.

Om paret särskilt begär det kan vigselförrättaren i stället rikta följande ord till dem:

Ni vill ingå äktenskap med varandra. Äktenskapet bygger på kärlek och tillit. Genom att ingå äktenskap lovar ni att respektera och stötta varandra.

Som makar är ni två självständiga individer som kan hämta styrka ur er gemenskap.

Eftersom ni har förklarat att ni vill ingå äktenskap med varandra, frågar jag: Vill du N.N. ta denna/denne N.N. till din hustru/man att älska henne/honom i nöd och lust?

(Svar: Ja.)

Vill du N.N. ta denna/denne N.N. till din hustru/man att älska henne/honom i nöd och lust?

(Svar: Ja.)

(Paret kan växla ringar.)

Jag förklarar er nu för äkta makar.

När ni nu går ut i livet och åter till vardagen så minns den vilja till gemenskap, den kärlek till varandra och den aktning för varandra som ni känt i denna stund och som lett er hit. (Texten författad av Per Anders Fogelström.)

Låt mig önska er lycka och välgång i ert äktenskap.

Vigsel inom trossamfund

Vigsel får endast förrättas inom ett trossamfund som har vigselstillstånd och av sådan präst eller annan befattningshavare i trossamfundet som har förordnats av Kammarkollegiet att vara vigselförrättare. Från och med den 1 maj 2009 gäller kravet på vigselstillstånd även för Svenska kyrkan. På samma sätt som för andra trossamfund ska dessutom varje vigselförrättare inom Svenska kyrkan förordnas särskilt av Kammarkollegiet. En präst i Svenska kyrkan som var behörig att förrätta vigsel enligt lag vid utgången av april 2009 behåller den behörigheten till utgången av april 2010. Även personer som prästvigs inom ett år efter ikraftträdandet är behöriga att förrätta vigsel till utgången av april 2010 utan särskilt förordnande.

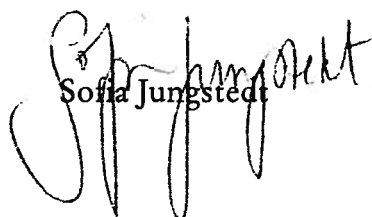
En vigsel sker enligt den vigselordning som gäller inom trossamfundet. Det finns ingen skyldighet att förrätta vigsel för ett trossamfund eller den som är behörig vigselförrättare inom ett trossamfund. Det innebär att det kan förekomma att en vigsel som ett par önskar sig inom ett visst trossamfund inte kan äga rum där, även om paret uppfyller äktenskapsbalkens krav. Det kan till exempel vara situationer där trosuppfattningar hos trossamfundet eller vigselförrättaren hindrar en vigsel för att parterna inte utövar samma religion eller för att en av parterna är skild.

Vad gäller t.ex. Svenska kyrkan framgår av information på kyrkans webbplats (www.svenskakyrkan.se) att både par med olika kön och par med samma kön kan ingå äktenskap från och med 1 november 2009. Begreppet äktenskap har vidgats till att även omfatta par med samma kön. Det beslutades av kyrkomötet, Svenska kyrkans högsta organ, den 22 oktober 2009. Vigselordningen har kompletterats med några kommentarer och kan med alternativa formuleringar användas både vid vigsel av kvinna och man och vid par av samma kön. När två personer av samma kön gifter sig byts till exempel inledningsorden "man och hustru" ut mot "ähta makar".

Mer information

Mer information om bakgrunden till de nya reglerna finns i regeringens proposition Äktenskapsfrågor 2008/09:80 och i Civilutskottets betänkande 2008/09:CU19. Jag bifogar propositionen och betänkandet tillsammans med brevet.

Vänliga hälsningar

Sofia Jungstedt

AKT nr.
10

**DET KONGELIGE BARNE-, LIKESTILLINGS-
OG INKLUDERINGSDEPARTEMENT**

Jmt. Mdt.

15 APR. 2010

Justitsministeriet
Lovafdelingen
Slotsholmsgade 10
1216 KØBENHAVN K
DANMARK

Deres ref
2010-7700-0158

Vår ref
201002449-/KSSS

Dato
13.04.2010

Kjønnsnøytrale ekteskap - orientering om norsk lovgivning

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet viser til brev av 24. mars 2010.

Endringer i ekteskapsloven (felles ekteskapslov) m.m. ble vedtatt av Stortinget 17. juni 2008. Lovendringene ble sanksjonert 27. juni 2008 og de trådte i kraft 1. januar 2009.

Lovendringen gir lesbiske og homofile rett til å inngå ekteskap i likhet med heterofile. Det følger nå av ekteskapsloven § 1 at to personer av motsatt eller samme kjønn kan inngå ekteskap.

Før ekteskap inngås skal det skje en prøving av om ekteskapsvilkårene er oppfylt. Denne prøvingen skal foretas av folkeregistermyndigheten (skattekontoret). Det er foretatt endringer i det borgerlige vigselsformular. Dette vedlegges til orientering og finnes også på www.lovdato.no.

I Norge kan vigsel inngås borgerlig, kirkelig eller humanistisk. Den norske kirke og andre trossamfunn har fått rett til å vie to av samme kjønn, men ikke vigselsplikt. Det er opp til Den norske kirke å endre liturgien for vigsel slik at to av samme kjønn også kan gifte seg i Den norske Kirke. Prester i Den norske kirke kan ikke vie lesbiske og homofile par før liturgien er endret.

Stortinget vedtok en presisering i ekteskapsloven § 16 som gjør det klart at et ekteskap blir ugyldig dersom prest i Den norske kirke ikke har fulgt liturgi fastsatt av Kirkemøtet.

Justitsministeriet

Lovafdelingen

22/4-10
1A 2010-7700-158

Postadresse	Kontoradresse	Telefon	Samlivs- og likestillingsavdelingen	Saksbehandler
Postboks 8036 Dep 0030 Oslo	Akersgt. 59	22 24 90 90 Org no. 972 417 793	Telefaks 22 24 27 18	Karin Stubberud Stey 22 24 25 52

Foreløpig har ikke Den norske kirke endret sin liturgi. Dette betyr at to av samme kjønn hovedsakelig må gifte seg borgerlig. I tillegg vil prest eller forstander i et registrert trossamfunn eller seremonileder eller tilsvarende i livssynssamfunn (som mottar tilskudd etter lov 12. juni 1981 nr. 64 om tilskott til livssynssamfunn) kunne vie. Dette forutsetter at Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet har godkjent formen for inngåelse av ekteskap/vigselsritualet. Bl.a. livssynssamfunnet Human-etisk forbund (HEF), se www.human.no, har fått slik godkjennelse.

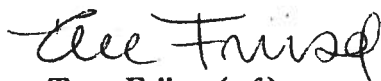
Enkelte norske utenriksstasjoner kan også vie lesbiske og homofile par. Oversikt over disse finnes på Utenriksdepartementets landsider, se www.landsider.no/tips/vigsel/vigsel.htm

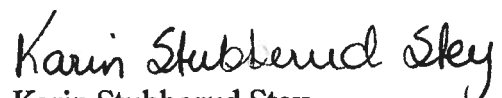
Etter ekteskapsloven § 13 kan prester i Den norske kirke og forstandere i trossamfunn bl.a. nekte å foreta vigsel dersom en av brudefolkene er skilt og den tidligere ektefellen lever. Denne reservasjonsadgangen er utvidet til også å omfatte tilfeller hvor brudefolkene er av samme kjønn. Denne reservasjonsretten knytter seg til den enkelte vigsler, ikke til kirkesamfunnet som helhet.

Til orientering vedlegges lov av 4. juli 1991 nr. 47 om ekteskap.

Sakens dokumenter og behandlingen i Stortinget er tilgjengelig på Stortingets hjemmeside: <http://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Saker/Sak/?p=39243>

Med hilsen

Tove Friisø (e.f.)

Karin Stubberud Stey

Vedlegg: 2

Vedtak om endring i vedtak om borgerlig vigselformular

DATO: FOR-2008-12-05-1285
DEPARTEMENT: BLD (Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet)
PUBLISERT: I 2008 hefte 13 s 1780
IKRAFTTREDELSE: 2009-01-01
ENDRER: FOR-1996-01-19-4263
GJELDER FOR: Norge
HJEMMEL: LOV-1991-07-04-47-§15
KUNNGJORT: 2008-12-09 kl. 14.10
RETTET:
JOURNALNR: 2008-1030
KORTTITTEL: Endr. i vedtak om borgerlig vigselformular

INNHold

Vedtak om endring i vedtak om borgerlig vigselformular

I

II

Vedtak om endring i vedtak om borgerlig vigselformular

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 5. desember 2008 med hjemmel i lov 4. juli 1991 nr. 47 om ekteskap § 15. Fremmet av Barne- og likestillingsdepartementet.

I

I vedtak 19. januar 1996 nr. 4263 om borgerlig vigselformular er det foretatt endringer. Vedtaket del I lyde:

Bokmål

Form for borgerlig vigsel

Kjære brudepar

-Navnet på brudeparet-

Dere har kommet hit i dag for å bli viet til ektepar.

Jeg vil minne dere om hvilken stor og viktig begivenhet det er når to mennesker velger å leve sammen i ekteskap.

Ved å inngå ekteskap, lover dere hverandre samhold og støtte i alle livets forhold, både i medgang og i motgang.

Men dere lover hverandre mer:

Ekteskapet innebærer at dere lover hverandre kjærlighet og troskap. Det å love hverandre kjærlighet for resten av livet, er det vanskeligste løfte vi kan gi et menneske. Det krever at dere setter dere høye mål for samlivet, og det krever deres oppriktige vilje til å strekke dere mot disse målene, i dag og i tiden som ligger foran. Det er dette dere lover hverandre her i dag.

Ved å inngå ekteskap, blir dere en enhet, men dere fortsetter også å være to selvstendige og likestilte mennesker. Det er ingen motsetning mellom kjærlighet og samhold på den ene siden, og frihet og selvstendighet på den andre. Kjærlighet er også å vise respekt for hverandre.

Det er en rett jeg har, men også en plikt som er pålagt meg etter loven, å legge dere to nå alvorlig på hjertet at dere skal leve etter det løftet som dere gir hverandre her.

Og nå:

(vigsleren sier til kvinnen i det heterofile paret/den yngste personen i det homofile eller lesbiske paret)

Jeg spør deg først (det fulle navnet på kvinnen eller den yngste personen)

Vil du ha (det fulle navnet på mannen eller den eldste personen i det homofile eller lesbiske paret), som står ved din side til din ektefelle?

(Når kvinnen eller den yngste personen i det homofile eller lesbiske paret har svart ja, sier vigsleren til mannen eller den eldste personen i det homofile eller lesbiske paret):

Så spør jeg deg, (det fulle navnet på mannen eller den eldste personen i det homofile eller det lesbiske paret):

Vil du ha (det fulle navnet på kvinnen eller den yngste personen i det homofile eller det lesbiske paret), som står ved din side til din ektefelle?

(Når mannen eller den eldste i det homofile paret eller det lesbiske paret har sagt ja sier vigsleren):

Siden dere nå - i vitners nærvær - har lovet hverandre å leve sammen i ekteskap, erklærer jeg dere med dette for å være rette ektefolk.

Vigsleren ønsker til lykke etter at vigselfoken er undertegnet og ekteparet har fått vigselattesten.

Nynorsk

Form for borgarleg vigsel

Kjære brurepar,

- Namnet på brureparet -

De er komne hit i dag for å bli vigde til ektepar.

Eg vil minna dykk om kor stor og viktig ei hending det er at to menneske vel å leva saman i ekteskap.

Når de går inn i ekteskapet, lovar de kvarandre samhald og støtte i alle livsens tilhøve, både i medgang og i motgang.

Men de lovar kvarandre meir:

Ekteskapet ber i seg at de lovar kvarandre kjærleik og truskap. Det å lova kvarandre kjærleik for resten av livet er den vanskelegaste lovnaden vi kan gje eit menneske. Det krev at de set dykk høge mål for samlivet, og at de har ærleg vilje i dag og i tida som ligg framfor dykk, til å strekkja dykk mot desse måla. Det er denne lovnaden de gjev kvarandre her i dag.

Når de gifter dykk, blir de ei eining, men de kjem framleis til å vera to sjølvstendige og jamstelte menneske. Det er ingen motsetnad mellom kjærleik og samhald på den eine sida, og fridom og sjølvstende på den andre. Kjærleik er og å syna vørnads for kvarandre.

Det er ein rett eg har - men samstundes ei plikt som ligg på meg etter lova - at eg no skal leggja dykk to alvorleg på hjarta at de skal leva etter den lovnaden som de gjev kvarandre her.

Og no:

(vigslaren vender seg til kvinna i det heterofile paret eller den yngste personen i det homofile eller i det lesbiske paret)

spør eg deg fyrst, (det fulle namnet på kvinna eller den yngste personen):

Vil du ha (det fulle namnet på mannen eller den eldste personen i det homofile paret eller i det lesbiske paret), som står ved sida di, til ektemake?

(Når kvinna eller den yngste personen i det homofile eller lesbiske paret har svara ja, seier vigslaren til mannen eller den eldste personen i det homofile eller det lesbiske paret):

Så spør eg deg, (det fulle namnet på mannen eller den eldste personen i det homofile eller det lesbiske paret):

Vil du ha (det fulle namnet på kvinna eller den yngste personen i det homofile eller det lesbiske paret), som står ved sida di, til ektemake?

Når mannen eller den eldste personen i det homofile eller det lesbiske paret har svara ja, seier vigslaren:

Sidan de no med vitne til stades har lova kvarandre å leva saman i ekteskap, sannar eg at de er rette ektefolk.

Etter at vigselfoka er underskriven og ekteparet har fått vigselattesten, ynskjer vigslaren dei til lykke.

II

Ikraftsetting

Endringene gjelder fra 1. januar 2009.

Dokumentet er hentet fra Norsk Lovtidend og er ikke ajourført med eventuelle endringer.

LOV 1991-07-04 nr 47: Lov om ekteskap.

DATO: LOV-1991-07-04-47
DEPARTEMENT: BLD (Barne- likestillings- og inkluderingsdepartementet)
PUBLISERT: I 1991 hefte 12
IKRAFTTREDELSE: 1993-01-01
SIST-ENDRET: LOV-2008-12-19-112 fra 2009-07-01
ENDRER:
SYS-KODE: C13
NÆRINGSKODE: *
KORTTITTEL: Ekteskapsloven - el.

INNHold

Lov om ekteskap.

Del I. Inngåelse og oppløsning av ekteskap.

Kapittel 1. Vilkår for å inngå ekteskap.

§ 1. Kjønn

§ 1a. Ekteskapsalder.

§ 1b. Frivillighet

§ 2. Adgangen for personer som er gjort umyndig eller som har fått oppnevnt hjelpeverge, til å inngå ekteskap.

§ 3. Forbud mot ekteskap mellom nære slektninger.

§ 4. Forbud mot ekteskap når tidligere ekteskap består.

§ 5. Opplysnings- og veiledningsplikt om smittefarlig sykdom som kan overføres ved seksuell omgang.

§ 5a. Lovlig opphold

Kapittel 2. Prøving av ekteskapsvilkårene.

§ 6. Når prøving skal skje, og hvem som skal foreta prøvingen.

§ 7. Bevis for at ekteskapsvilkårene er oppfylt.

§ 8. Kontroll med skifte etter tidligere ekteskap.

§ 9. Kontroll med at brudefolkene har rettslig handleevne.

§ 10. Attest om at ekteskapsvilkårene er prøvet.

Kapittel 3. Inngåelse av ekteskap - vigsel.

§ 11. Fremgangsmåten ved vigsel.

§ 12. Vigslere.

§ 13. En vigslers adgang til å nekte å foreta vigsler.

§ 14. Kontroll med at ekteskapsvilkårene er prøvet.

§ 15. Nærmere om formen for inngåelse av ekteskap.

§ 16. Ugyldighet.

§ 16a. Fylkesmannens adgang til å reise sak om ekteskapets gyldighet.

§ 17. Registrering.

§ 18. Om ugildhet for vigslere.

§ 18a. Anerkjennelse av ekteskap inngått i utlandet

Kapittel 4. Oppløsning av ekteskap. Separasjon.

- § 19. Oppløsning av ekteskap.
- § 20. Separasjon.
- § 21. Skilsmisse etter separasjon.
- § 22. Skilsmisse etter samlivsbrudd.
- § 23. Skilsmisse på grunn av overgrep og tvangsekteskap
- § 24. Oppløsning av ekteskap som er inngått i strid med § 3 eller § 4.
- § 25. Virkningen av separasjon og skilsmisse.

Kapittel 5. Behandlingen av saker om oppløsning av ekteskap og om separasjon.

- § 25a. Virkeområde
- § 26. Mekling m v.
- § 26a. Opplysningsplikt til barneverntjenesten.
- § 27. Hvilken myndighet som avgjør saken.
- § 28. Partsrettigheter for umyndig ektefelle mv.
- § 29. Saksbehandlingen for fylkesmannen m v.
- § 30. Partene i en ekteskapssak
- § 30a. Fylkesmannens adgang til å opptre for å ivareta offentlige interesser
- § 30b. Når ekteskapssak kan anlegges i Norge
- § 30c. Verneting
- § 30d. Inndragning av andre krav i en ekteskapssak
- § 30e. Rettskraft, oppfriskning og gjenåpning
- § 30f. Parten dør. Barns og arvingers rett til å tre inn i saken

Del II. Formuesforholdet mellom ektefeller.

Kapittel 6. Ektefellenes råderett over eiendelene m v.

- § 31. Hovedregelen om ektefellers råderett.
- § 32. Råderetten over felles bolig.
- § 33. Råderetten over vanlig innbo m v.
- § 34. Varigheten av råderettsbegrensningene ved separasjon og skilsmisse.
- § 35. Omstøtelse av ulovlige disposisjoner.
- § 36. Overdragelse av sameieandel i felles eiendeler.
- § 37. Begrensninger i avtalefriheten m v.

Kapittel 7. Ektefellenes gjensidige underholdsplikt m v.

- § 38. Ektefellers felles ansvar for underhold av familien.
- § 39. Opplysningsplikt om økonomiske forhold.

Kapittel 8. Ektefellers ansvar for gjeld.

- § 40. Hovedregelen om ektefellenes ansvar for gjeld.
- § 41. Rett til i visse tilfeller å inngå avtaler på begge ektefellenes ansvar.

Kapittel 9. Avtaler om formuesordningen m v.

- § 42. Avtale om unntak fra deling (særeie).
- § 43. Rett til uskifte med formue som er særeie.
- § 44. Avtale om unntak fra § 59 om skjevdeling.
- § 45. Avtale om deling av felleseiet.
- § 46. Omgjøring og lemping av avtaler.
- § 47. Personer som er gjort umyndig, eller som har fått oppnevnt hjelpeverge.
- § 48. Bestemmelse av giver eller arvelater.
- § 49. Ombytning og avkastning av formue som er særeie.

Kapittel 10. Gaver mellom ektefeller.

- § 50. Gaver.
- § 51. Eldre kreditors krav mot gavemottaker i visse tilfeller.

§ 52. Avkall på lodd.

§ 53. Insolvensbehandling hos giveren.

Kapittel 11. Ektepakter.

§ 54. Formene for ektepakt.

§ 55. Tinglysing.

Kapittel 12. Delingen av formuen ved separasjon, skilsmisse m v.

§ 56. Kapitlets anvendelsesområde.

§ 57. Når deling skal skje.

§ 58. Likedeling og gjeldsfradrag.

§ 59. Skjevdeling.

§ 60. Skjæringstidspunktet for erverv, avkastning og gjeld som omfattes av oppgjøret.

§ 61. Særskilte unntak fra delingen.

§ 62. Rett til innbo i særlige tilfeller.

§ 63. Andre særlige avvik fra likedelingsregelen - vederlagskrav.

§ 64. Gjeld som begge ektefeller er ansvarlig for.

§ 65. Avtalefrihet ved oppgjøret.

Kapittel 13. Retten til de enkelte eiendeler m v ved delingen, bruksrett til bolig m v.

§ 66. Rett til å få beholde egne eiendeler.

§ 67. Særregler om felles bolig og innbo.

§ 68. Bruksrett til bolig.

§ 69. Verdsettelsen.

§ 70. Eiendelenes verdi overstiger den lodd en ektefelle har krav på.

§ 71. Salg av ektefellenes eiendeler.

§ 72. Kreditorenes dekningsrett.

Kapittel 14. Særlige regler for eiendeler som er særeie.

§ 73. Vederlag til en ektefelle som har medvirket til å øke den andre ektefellens midler som er særeie.

§ 74. Rett til bolig og innbo.

§ 75. Frister for krav etter dette kapitlet.

Kapittel 15. Oppgjøret ved den ene ektefellens død.

§ 76. Når deling skal skje.

§ 77. Forholdet mellom den gjenlevende ektefellen og avdødes arvinger.

§ 78. Skjæringstidspunktet for erverv og gjeld.

Del III. Bidrag og pensjon etter separasjon og skilsmisse.

Kapittel 16. Retten til bidrag og ektefellepensjon.

§ 79. Rett til bidrag etter separasjon, skilsmisse eller annet samlivsbrudd.

§ 80. Utmåling av bidrag.

§ 81. Varigheten av bidrag.

§ 82. Bortfall av bidrag.

§ 83. Fastsettelse av bidrag.

§ 84. Endring av fastsatt bidrag.

§ 85. Forholdet til partenes krav. Gjennomføring av bidrag, mv.

§ 86. Fraskilt ektefelles rett til ektefellepensjon fra annen pensjonsordning enn folketrygden.

§ 87. Særregler når det er flere pensjonsberettigede.

§ 88. Betydningen av at en pensjonsberettiget gifter seg på nytt eller dør.

§ 89. Bortfall av retten til ektefellepensjon på grunn av forbrytelse mot den avdøde.

Del IV. Midlertidige avgjørelser m v.

1) Kvinner og menn har samme rett til fritt å velge ektefelle. Ekteskap skal inngås av egen fri vilje og med eget samtykke.

Tilføyd ved lov 10 juni 2005 nr. 38 (i kraft 1 juli 2005 iflg. res. 10 juni 2005 nr. 527), endret ved lov 27 juni 2008 nr. 53 (i kraft 1 jan 2009 iflg. res. 27 juni 2008 nr. 745), endret paragraftall fra § 1 a.

§ 2. Adgangen for personer som er gjort umyndig eller som har fått oppnevnt hjelpeverge, til å inngå ekteskap.

Den som er gjort umyndig, må ha samtykke fra vergen for å inngå ekteskap. Det samme gjelder den som har fått oppnevnt hjelpeverge etter vergemålsloven §§ 90 a flg, dersom det faller innenfor hjelpevergens oppdrag å gi slikt samtykke. Nekter vergen eller hjelpevergen, kan fylkesmannen likevel gi tillatelse hvis det ikke er rimelig grunn for nektelsen.

§ 3. Forbud mot ekteskap mellom nære slektninger.

Ekteskap kan ikke inngås mellom slektninger i rett opp- eller nedstigende linje eller mellom søsken.

I forhold til adoptivbarn gjelder forbudet overfor både den opprinnelige slekt og adoptivforeldrene og deres slekt. Er adoptivbarnet blitt adoptert på ny, kan fylkesmannen likevel samtykke i ekteskap mellom adoptivbarnet og en av de opprinnelige adoptivforeldrene eller dennes slektning.

§ 4. Forbud mot ekteskap når tidligere ekteskap består.

Ingen kan inngå ekteskap så lenge et tidligere ekteskap eller registrert partnerskap består.

Endret ved lov 30 april 1993 nr. 40.

§ 5. Opplysnings- og veiledningsplikt om smittefarlig sykdom som kan overføres ved seksuell omgang.

Den som lider av en smittefarlig sykdom som kan overføres ved seksuell omgang, kan ikke inngå ekteskap uten at den andre parten er gjort kjent med sykdommen og begge parter har fått muntlig veiledning av en lege om farene ved sykdommen.

Lovbestemt taushetsplikt er ikke til hinder for at en lege gir opplysninger til vigsleren om sykdommen eller føres som vitne i en ekteskapssak.

§ 5a. Lovlig opphold

For å inngå ekteskap i Norge må en utenlandsk statsborger ha lovlig opphold i riket.

Tilføyd ved lov 24 juni 1994 nr. 24 (i kraft 1 jan 1995).

Kapittel 2. Prøving av ekteskapsvilkårene.

§ 6. Når prøving skal skje, og hvem som skal foreta prøvingen.

Før ekteskap kan inngås, skal det skje en prøving av om ekteskapsvilkårene er oppfylt.

Prøvingen foretas av folkeregistermyndigheten eller av norsk utenriktjenestemann. Norsk utenriktjenestemann prøver kun ekteskapsvilkårene for norske borgere som er fast bosatt i embetsdistriktet, og bare i de tilfeller der prøvingen ikke kan foretas av norsk folkeregistermyndighet.

Endret ved lover 19 des 2003 nr. 119 (i kraft 1 okt 2004 iflg. res. 19 des 2003 nr. 1762), 29 juni 2007 nr. 56 (i kraft 1 jan 2008 iflg. res. 7 des 2007 nr. 1370).

§ 7. *Bevis for at ekteskapsvilkårene er oppfylt.*

Til bruk for prøvingen av om ekteskapsvilkårene er oppfylt, skal brudefolkene skaffe følgende bevis:

- a. Hver av dem skal legge fram fødselsattest fra folkeregistermyndigheten når prøvingen ikke foretas av folkeregistermyndigheten. Er det vanskelig å skaffe slik attest innen rimelig tid, kan annet tilfredsstillende bevis for navn og alder godtas.
- b. Er noen av brudefolkene under 18 år, skal det godtgjøres at det er gitt samtykke og tillatelse til ekteskapet etter § 1.
- c. Er noen av brudefolkene umyndiggjort, skal det godtgjøres at det er gitt samtykke eller tillatelse til ekteskapet etter § 2 første punktum, jf tredje punktum. Det samme gjelder hvis noen av brudefolkene har fått oppnevnt hjelpeverge og samtykke fra hjelpevergen er et krav etter § 2 andre punktum.
- d. Brudefolkene skal begge erklære skriftlig på ære og samvittighet at de ikke er så nær beslektet som nevnt i § 3. Ved ekteskap mellom adoptivbarn og en av de opprinnelige adoptivforeldrene eller dennes slektning skal brudefolkene i tilfelle legge fram tillatelse av fylkesmannen som nevnt i § 3 andre ledd andre punktum.
- e. Hver av brudefolkene skal erklære skriftlig på ære og samvittighet om han eller hun har inngått ekteskap eller registrert partnerskap tidligere, eller om han eller hun sitter i uskiftet bo etter en tidligere samboer etter arveloven § 28 c. I tilfelle skal det legges fram bevis for at det tidligere ekteskapet eller det registrerte partnerskapet er opphørt ved død eller ved skilsmisse, eller oppløst etter § 24.

Bevis for at den tidligere ektefellen eller den registrerte partneren er død, føres som regel ved attest fra en innenlandsk eller utenlandsk offentlig myndighet. Kan slik attest ikke skaffes, kan partene legge sine opplysninger og bevis fram for vedkommende tingrettsdommer, jf skifteloven § 8 andre jf første ledd. Hører skiftet ikke under norsk tingrett, kan spørsmålet bringes inn for tingrettsdommeren på det stedet der ekteskapsvilkårene prøves. Retten avgjør ved kjennelse om bevisene skal godtas. Kjennelsen kan ankes av den som avgjørelsen går mot. Er bevisene godtatt, skal retten gi melding til fylkesmannen, som kan anke kjennelsen.

Bevis for at ekteskapet eller det registrerte partnerskapet er opphørt ved skilsmisse eller oppløst etter § 24, føres ved å legge fram bevillingen eller dommen med attest for at den er endelig. Hvorvidt en utenlandsk skilsmisse skal legges til grunn ved inngåelse av ekteskap her i landet, avgjøres av departementet etter reglene i lov 2. juni 1978 nr. 38 § 4.

- f. Hver av brudefolkene skal erklære skriftlig på ære og samvittighet om han eller hun lider av en smittefarlig sykdom som kan overføres ved seksuell omgang. I tilfelle skal det godtgjøres at den andre parten er gjort kjent med sykdommen, og at begge parter har fått veiledning av lege om farene ved sykdommen.
- g. Hver av brudefolkene skal erklære skriftlig på ære og samvittighet om han eller hun har eller venter barn med noen annen eller har adoptivbarn. Opplysningsplikten gjelder ikke barn som er adoptert bort.
- h. En utenlandsk statsborger som ikke er fast bosatt i Norge, skal legge fram dokumentasjon fra myndighetene i sitt hjemland om at det ikke er noe til hinder for at han eller hun inngår ekteskap i Norge, eller dersom slik dokumentasjon ikke kan legges fram, dokumentasjon som viser at han eller hun ikke er registrert som gift eller registrert partner i sitt hjemland. Folkeregistermyndigheten eller norsk utenriksstjenestemann kan gjøre unntak fra kravet i første punktum når særlige grunner taler for det. Departementet gir forskrift om når en utenlandsk statsborger skal anses for å være fast bosatt i Norge.
- i. Har noen av brudefolkene svart bekræftende på spørsmål som nevnt i bokstav e, f eller g, skal det

godtgjøres at den andre av brudefolkene er gjort kjent med dette.

- j. Hver av brudefolkene skal stille en forlover som skal erklære på ære og samvittighet at han eller hun kjenner parten, og opplyse om parten tidligere har inngått ekteskap eller registrert partnerskap og om brudefolkene er beslektet slik som nevnt i § 3.

Forloverne må være myndige. I særlige tilfeller kan fylkesmannen gi samtykke til at ekteskap blir inngått uten forlovende, eller at det bare er én forlover for begge partene.

- k. Utenlandsk statsborger som skal inngå ekteskap i Norge, må legge fram dokumentasjon som viser at vedkommende har lovlig opphold i riket.

- l) Hver av brudefolkene skal hver for seg erklære på ære og samvittighet at ekteskapet blir inngått av egen fri vilje, og at de anerkjenner hverandres like rett til skilsmisse.

Endret ved lover 30 april 1993 nr. 40, 24 juni 1994 nr. 24 (i kraft 1 jan 1995), 30 aug 2002 nr. 67 (i kraft 1 jan 2003 iflg. res. 30 aug 2002 nr. 938), 4 juli 2003 nr. 72, 19 des 2003 nr. 119 (i kraft 1 okt 2004 iflg. res. 19 des 2003 nr. 1762), 17 juni 2005 nr. 90 (i kraft 1 jan 2008 iflg. res. 26 jan 2007 nr. 88), som endret ved lov 26 jan 2007 nr. 3, 29 juni 2007 nr. 56 (i kraft 1 jan 2008 iflg. res. 7 des 2007 nr. 1370), 27 juni 2008 nr. 53 (i kraft 1 jan 2009 iflg. res. 27 juni 2008 nr. 745), 19 des 2008 nr. 112 (i kraft 1 juli 2009 iflg. res. 19 des 2008 nr. 1528).

§ 8. Kontroll med skifte etter tidligere ekteskap.

Den som har vært gift eller vært part i et registrert partnerskap tidligere må godtgjøre at boet i det tidligere ekteskapet eller det registrerte partnerskapet er overlatt tingretten til behandling, eller legge fram erklæring fra den tidligere ektefelle eller tidligere partner eller arvingene om at det er innledet privat skifte.

Dette gjelder ikke dersom det fremlegges erklæring fra den tidligere ektefelle eller partner om at det i ekteskapet eller det registrerte partnerskapet ikke var formue som skulle deles, eller fra avdød ektefelles eller partners arvinger om at de samtykker i at gjenlevende beholder boet uskiftet.

Er det tidligere ekteskap eller registrerte partnerskap oppløst på annen måte enn ved død, og det er gått mer enn to år siden det ble oppløst, er det tilstrekkelig at den som vil inngå nytt ekteskap opplyser at det er skiftet, eller at det ikke var noe å skifte mellom ektefellene eller partene.

Erklæring som nevnt i første ledd, kan ikke gis av noen som er under 18 år eller umyndiggjort, hvis ikke vergen har gitt samtykke til privat skifte etter skifteloven § 79.

Første, annet og fjerde ledd gjelder tilsvarende for den som har sittet i uskiftet bo etter en tidligere samboer etter arveloven § 28 c.

Departementet kan fritta for overholdelse av reglene i denne paragraf når særlige grunner taler for det.

Endret ved lover 30 april 1993 nr. 40, 30 aug 2002 nr. 67 (i kraft 1 jan 2003 iflg. res. 30 aug 2002 nr. 938), 19 des 2008 nr. 112 (i kraft 1 juli 2009 iflg. res. 19 des 2008 nr. 1528).

§ 9. Kontroll med at brudefolkene har rettslig handleevne.

Dersom vigsleren, folkeregistermyndigheten eller norsk utenriksstjenestemann har grunn til å tro at noen av brudefolkene på grunn av alvorlig sinnslidelse eller alvorlig psykisk utviklingshemning mangler rettslig handleevne, kan det kreves lagt fram attest fra en offentlig lege eller fra en annen lege som en offentlig lege utpeker. Med rettslig handleevne menes i denne paragrafen evne til normal forståelse av hva en ekteskapsinngåelse innebærer, og evne til normal motivering for å inngå ekteskap.

Endret ved lover 19 des 2003 nr. 119 (i kraft 1 okt 2004 iflg. res. 19 des 2003 nr. 1762), 29 juni 2007 nr. 56 (i kraft 1 jan

2008 iflg. res. 7 des 2007 nr. 1370).

§ 10. *Attest om at ekteskapsvilkårene er prøvet.*

Har folkeregistermyndigheten eller norsk utenriktjenestemann funnet at brudefolkene fyller ekteskapsvilkårene etter loven, og det heller ikke foreligger hindringer som nevnt i § 8 eller § 9, skal brudefolkene få en attest for at det ikke er noe til hinder for at ekteskapet blir inngått. Attesten er gyldig i fire måneder etter utstedelsen.

Vedtak om å ikke utstede prøvingsattest kan påklages til fylkesmannen.

Endret ved lover 19 des 2003 nr. 119 (i kraft 1 okt 2004 iflg. res. 19 des 2003 nr. 1762), 29 juni 2007 nr. 56 (i kraft 1 jan 2008 iflg. res. 7 des 2007 nr. 1370).

Kapittel 3. Inngåelse av ekteskap - vigsel.

§ 11. *Fremgangsmåten ved vigsel.*

Ekteskap inngås ved at brudefolkene møter for en vigsler. Mens begge er til stede, skal de erklære at de ønsker å inngå ekteskap med hverandre. Deretter skal vigsleren erklære dem for ektefolk.

Minst to vitner skal være til stede under vigselen.

§ 12. *Vigslere.*

Vigslere er:

- a. prest i Den norske kirke, og prest eller forstander i et registrert trossamfunn, eller seremonileder eller tilsvarende i livssynssamfunn som mottar tilskudd etter lov 12. juni 1981 nr. 64 om tilskott til livssynssamfunn når Kongen har godkjent formen for inngåelse av ekteskap.
- b. notarius publicus - også utenfor det vanlige embetsdistriktet
- c. norsk utenriktjenestemann, jf lov om utenriktjenesten § 17.
- d. særskilt vigsler oppnevnt av departementet i tilfeller der det er behov for det på grunn av lange avstander eller av andre grunner. Oppnevningen gjelder for fire år av gangen.

Departementet kan ved forskrift gi utfyllende regler om tildeling og tilbaketrekking av vigselsrett for seremonileder eller tilsvarende i livssynssamfunn.

Endret ved lover 3 mai 2002 nr. 13 (i kraft 1 sep 2002 iflg. res. 3 mai 2002), 19 des 2003 nr. 119 (i kraft 1 okt 2004 iflg. res. 19 des 2003 nr. 1762).

§ 13. *En vigslers adgang til å nekte å foreta vigslar.*

En vigsler som nevnt i § 12 bokstav a, kan nekte å foreta vigsel dersom en av brudefolkene ikke er medlem av trossamfunnet eller livssynssamfunnet, eller ingen av dem tilhører menigheten.

En kirkelig vigsler kan også nekte å foreta vigsel dersom en av brudefolkene er skilt og den tidligere ektefellen lever, eller dersom brudefolkene er av samme kjønn.

Endret ved lover 19 des 2003 nr. 119 (i kraft 1 okt 2004 iflg. res. 19 des 2003 nr. 1762), 27 juni 2008 nr. 53 (i kraft 1 jan 2009 iflg. res. 27 juni 2008 nr. 745).

§ 14. *Kontroll med at ekteskapsvilkårene er prøvet.*

Før vigsel finner sted, skal vigsleren motta en attest fra folkeregistermyndigheten eller norsk utenriktstjenestemann på at ekteskapsvilkårene er prøvet og at reglene i §§ 6 til 10 er fulgt.

En vigsler som kjenner til at et vilkår for å inngå ekteskap ikke er oppfylt, skal ikke foreta vigsel. Finner en vigsler at det er grunn til tvil om et vilkår er oppfylt, kan vigselen utsettes og brudefolkene pålegges å skaffe bevis for at vilkåret er oppfylt.

Dersom vigsel er nektet på annet grunnlag enn nevnt i § 13 andre ledd, kan hver av partene klage til fylkesmannen, som kan pålegge vigsleren å foreta vigsel.

Endret ved lover 19 des 2003 nr. 119 (i kraft 1 okt 2004 iflg. res. 19 des 2003 nr. 1762), 29 juni 2007 nr. 56 (i kraft 1 jan 2008 iflg. res. 7 des 2007 nr. 1370).

§ 15. Nærmere om formen for inngåelse av ekteskap.

Kongen kan gi nærmere regler om formen for inngåelse av ekteskap.

§ 16. Ugyldighet.

Ekteskap er ikke inngått dersom bestemmelsene i § 11 første ledd, jf. § 12, ikke er overholdt. Det samme gjelder dersom ekteskapet ble inngått uten at det forelå gyldig prøvingsattest i henhold til § 10. Et ekteskap er ugyldig dersom prest i Den norske kirke ikke har fulgt liturgi fastsatt av Kirkemøtet.

Kongen kan likevel etter begjæring fra en av partene godkjenne ekteskapet som gyldig når særlige grunner foreligger. Slik godkjenning kan også gis når én eller begge parter er død.

Hver av ektefellene kan reise søksmål for å få kjent ekteskapet ugyldig dersom han eller hun er blitt tvunget til å inngå ekteskapet ved rettsstridig atferd. Dette gjelder uavhengig av hvem som har utøvd tvangen.

Adgangen til å reise søksmål bortfaller hvis sak ikke er reist innen seks måneder etter at ektefellen er blitt fri for tvangen. Søksmål kan ikke i noe tilfelle reises senere enn fem år etter ekteskapets inngåelse.

Er vigsel foretatt til tross for at den ene eller begge parter var uten rettslig handleevne, kan søksmål for å få kjent ekteskapet ugyldig reises innen seks måneder etter vigselen.

§ 28 første ledd, jf tredje ledd gjelder tilsvarende. En verge kan reise søksmål på vegne av en ektefelle som mangler rettslig handleevne. Det samme kan en hjelpeverge som er oppnevnt etter vergemålsloven § 90 a flg, dersom det faller innenfor hjelpevergens oppdrag.

Endret ved lover 24 juni 1994 nr. 24 (i kraft 1 jan 1995), 19 des 2003 nr. 119 (i kraft 1 okt 2004 iflg. res. 19 des 2003 nr. 1762), 18 jan 2007 nr. 1 (i kraft 1 juni 2007 iflg. res. 18 jan 2007 nr. 57), 27 juni 2008 nr. 53 (i kraft 1 jan 2009 iflg. res. 27 juni 2008 nr. 745).

§ 16a. Fylkesmannens adgang til å reise sak om ekteskapets gyldighet.

Fylkesmannen kan reise sak for å få dom for at et ekteskap består eller ikke består.

Tilføyd ved lov 19 des 2003 nr. 119 (i kraft 1 mars 2004 iflg. res. 19 des 2003 nr. 1762).

§ 17. Registrering.

Kongen gir regler om registrering og melding av vigsler.

§ 18. Om ugildhet for vigslere.

Slektskap eller andre forhold som fører til ugildhet etter forvaltningsloven § 6, er ikke til hinder for at vigsleren foretar vigsel.

Endret ved lov 19 des 2003 nr. 119 (i kraft 1 okt 2004 iflg. res. 19 des 2003 nr. 1762).

§ 18a. Anerkjennelse av ekteskap inngått i utlandet

Et ekteskap som er inngått i utlandet, anerkjennes her i riket dersom ekteskapet er gyldig inngått i vigselslandet. En regulert samlivsform i utlandet som i hovedsak har samme rettsvirkninger som ekteskap i inngåelseslandet, anerkjennes som et ekteskap her i landet, når begge parter skriftlig har samtykket til dette. Departementet kan ved forskrift gi nærmere regler om i hvilke tilfeller en regulert samlivsform i utlandet vurderes å ha samme rettsvirkninger som ekteskap i inngåelseslandet. Et ekteskap anerkjennes likevel ikke dersom dette åpenbart ville virke støtende på norsk rettsorden (ordre public).

Et ekteskap som er inngått i utlandet, anerkjennes ikke her i riket dersom minst en av partene var norsk statsborger eller fast bosatt her i riket på vigselstidspunktet, og:

- a) ekteskapet er inngått uten at begge parter var til stede under vigselen,
- b) en av partene var under 18 år, eller
- c) en av partene allerede var gift.

Departementet kan likevel etter begjæring fra begge parter anerkjenne ekteskapet dersom sterke grunner taler for det.

Tilføyd ved lov 18 jan 2007 nr. 1 (i kraft 1 juni 2007 iflg. res. 18 jan 2007 nr. 57), endret ved lov 27 juni 2008 nr. 53 (i kraft 1 jan 2009 iflg. res. 27 juni 2008 nr. 745).

Kapittel 4. Oppløsning av ekteskap. Separasjon.**§ 19. Oppløsning av ekteskap.**

Et ekteskap kan oppløses ved skilsmisse etter forutgående separasjon i medhold av § 21 eller uten forutgående separasjon i medhold av §§ 22 og 23. Et ekteskap kan videre oppløses i medhold av § 24.

§ 20. Separasjon.

En ektefelle som ikke finner å kunne fortsette samlivet, kan kreve separasjon.

En separasjon blir uten rettsvirkning dersom ektefellene fortsetter eller gjenopptar samlivet. Samliv i en overgangstid inntil samlivet blir brutt, eller kortvarige forsøk på å gjenoppta samlivet, har likevel ikke denne virkningen.

§ 21. Skilsmisse etter separasjon.

Hver av ektefellene kan kreve skilsmisse når de har vært separert i minst ett år.

§ 22. Skilsmisse etter samlivsbrudd.

Hver av ektefellene kan kreve skilsmisse dersom samlivet har vært brutt i minst to år.

§ 23. Skilsmisse på grunn av overgrep og tvangsekteskap

En ektefelle kan kreve skilsmisse dersom den andre ektefellen med hensikt har forsøkt å drepe ham eller henne eller barna eller forsettlig har utsatt dem for alvorlig mishandling. Det samme gjelder dersom ektefellen har opptrådt på en måte som er egnet til å fremkalle alvorlig frykt for slik atferd.

Krav om skilsmisse etter første ledd må være reist innen seks måneder etter at ektefellen fikk kjennskap til handlingen, og senest to år etter at den fant sted.

En ektefelle kan også kreve skilsmisse dersom han eller hun har blitt tvunget til å inngå ekteskapet ved rettsstridig atferd. Dette gjelder uavhengig av hvem som har utøvd tvangen. § 16 fjerde ledd gjelder tilsvarende.

Endret ved lov 18 jan 2007 nr. 1 (i kraft 1 juni 2007 iflg. res. 18 jan 2007 nr. 57).

§ 24. Oppløsning av ekteskap som er inngått i strid med § 3 eller § 4.

Hver av ektefellene kan kreve ekteskapet oppløst dersom det er inngått i strid med § 3 eller § 4.

Reiser ingen av ektefellene sak, skal fylkesmannen reise sak for å få ekteskapet oppløst. Dersom sterke grunner taler for det, kan fylkesmannen likevel beslutte at sak ikke skal reises eller at saksanlegg skal utsettes.

En ektefelle kan kreve skilsmisse når den andre ektefellen har inngått nytt ekteskap i strid med § 4.

Nytt ekteskap i strid med § 4 kan ikke kreves oppløst etter første eller andre ledd dersom det tidligere ekteskapet er blitt oppløst.

§ 25. Virkningen av separasjon og skilsmisse.

Virkningen av separasjon og skilsmisse inntreder den dagen fylkesmannens bevilling er gitt eller dom blir avsagt, når ikke annet er særskilt bestemt.

Bevilling eller dom om skilsmisse gir ikke rett til å inngå nytt ekteskap før bevillingen er blitt endelig eller dommen rettskraftig.

Har bevillingsvedtaket vært gjenstand for klage, regnes ikke vedtaket som endelig før etter utløpet av søksmålsfristen i § 29 femte ledd.

Endret ved lov 17 juni 2005 nr. 90 (i kraft 1 jan 2008 iflg. res. 26 jan 2007 nr. 88) som endret ved lov 26 jan 2007 nr. 3.

Kapittel 5. Behandlingen av saker om oppløsning av ekteskap og om separasjon.**§ 25a. Virkeområde**

Reglene i dette kapitlet kommer til anvendelse i saker:

- a) om separasjon og skilsmisse som reises for fylkesmannen, eller
- b) om et ekteskap består eller ikke består, om oppløsning av ekteskap og om separasjon som reises for domstolene (ekteskapsak).

For spørsmål som bringes inn i saken etter § 30 d første ledd bokstav a og c, gjelder § 30 b om

- b. når saken gjelder skilsmisse etter § 22, og partene ikke er enige om at vilkårene er oppfylt
- c. når sak om separasjon eller skilsmisse blir reist av vergen eller hjelpevergen etter § 28.

Separasjon etter § 20 og skilsmisse etter § 22 avgjøres også av en domstol når kravet blir reist i en sak om skilsmisse som er brakt inn for retten på et annet grunnlag, eller i forbindelse med en sak om spørsmål etter loven her eller spørsmål etter barneloven om felles barn, som har sammenheng med kravet om separasjon eller skilsmisse.

§ 28. *Partsrettigheter for umyndig ektefelle mv.*

Sak for fylkesmannen om separasjon eller skilsmisse og ekteskapsak for domstolene reises av eller mot en ektefelle personlig også når han eller hun er umyndig. Når sak er reist, kan vergen opptre til støtte for den umyndige. Vergen skal varsles om saken av fylkesmannen. Er sak reist for domstolene, skal stevning også forkynnes for vergen.

En verge kan fremme sak på vegne av en ektefelle som mangler rettslig handleevne, dersom det er påtrengende nødvendig av hensyn til denne ektefellen. Disse sakene behandles i alle tilfeller av domstolene, som også avgjør om det er grunnlag for saksanlegget.

Dersom en myndig ektefelle har fått oppnevnt hjelpeverge i medhold av vergemålsloven §§ 90 a flg., og det faller innenfor hjelpevergens oppdrag å opptre i eller fremme sak om separasjon eller skilsmisse eller ekteskapsak, gjelder reglene i første og annet ledd tilsvarende for hjelpevergen.

For behandling av spørsmål om bidrag og andre økonomiske spørsmål i forbindelse med ekteskapsak gjelder tvisteloven § 2-3. Dette gjelder også for en hjelpeverge hvis det faller innenfor hjelpevergens oppdrag å tre inn i saken.

Endret ved lov 17 juni 2005 nr. 90 (i kraft 1 jan 2008 iflg. res. 26 jan 2007 nr. 88) som endret ved lov 26 jan 2007 nr. 3.

§ 29. *Saksbehandlingen for fylkesmannen m v.*

Når begjæring om separasjon eller skilsmisse er mottatt hos fylkesmannen, kan partene innkalles til et personlig møte dersom fylkesmannen mener det er hensiktsmessig.

Departementet gir nærmere forskrifter om hvilke opplysninger fylkesmannen bør kreve før det blir gitt separasjon eller skilsmisse.

Fylkesmannens vedtak om separasjon etter § 20 og skilsmisse etter § 21 og § 22, jf § 27, skal forkynnes for partene hvis de ikke har frafalt forkynnelse. Fristen for klage over vedtaket er tre uker, og regnes for hver av partene fra det tidspunktet vedtaket blir forkynt for ham eller henne. Begjæring om oppreisning for oversittelse av klagefristen må settes fram så snart som mulig, og senest én måned etter at klagefristen løp ut. Er det gitt skilsmissebevilling, er oppreisning utelukket dersom en av ektefellene i mellomtiden har inngått nytt ekteskap. Partene kan på forhånd frafalle retten til å påklage vedtaket. Om underretning og om klage over fylkesmannens vedtak gjelder ellers forvaltningslovens regler.

Dør en av partene under saken, gjelder § 30 f tilsvarende ved klage over fylkesmannens avgjørelser.

Søksmål om gyldigheten av et vedtak om separasjon eller skilsmisse kan bare reises når parten fullt ut har benyttet sin adgang til å klage over avgjørelsen. Søksmål må reises innen én måned etter det endelige vedtaket ble forkynt for parten, og må rettes både mot staten ved departementet og den andre ektefellen. Er det gitt skilsmissebevilling, kan det ikke gis oppfriskning for oversittelse av søksmålsfristen dersom den ene av ektefellene i mellomtiden har inngått nytt ekteskap. § 30 e annet

ledd gjelder tilsvarende. Inngår en av ektefellene ekteskap etter at søksmål er reist, skal saken heves.

Endret ved lov 17 juni 2005 nr. 90 (i kraft 1 jan 2008 iflg. res. 26 jan 2007 nr. 88) som endret ved lov 26 jan 2007 nr. 3.

§ 30. Partene i en ekteskapsak

Ekteskapsak kan bare reises for domstolene av en av ektefellene selv eller av den som påstår å være eller ikke være saksøktes ektefelle, når ikke annet framgår av loven.

Reises slik sak av den ene ektefellen, stevnes den andre ektefellen som motpart. Blir saken reist av andre, stevnes begge ektefeller som motparter. Blir sak om oppløsning reist på grunn av tidligere ekteskap, skal også ektefellen i det tidligere ekteskapet stevnes som motpart.

Endret ved lov 17 juni 2005 nr. 90 (i kraft 1 jan 2008 iflg. res. 26 jan 2007 nr. 88) som endret ved lov 26 jan 2007 nr. 3.

§ 30a. Fylkesmannens adgang til å opptre for å ivareta offentlige interesser

I saker som anlegges for å få dom for at et ekteskap består eller ikke består, eller for å få det oppløst etter § 24 første ledd, kan fylkesmannen opptre for å ivareta offentlige interesser. Retten skal gi ham melding om saken. Fylkesmannen kan erklære anke og begjære gjenåpning. Ellers er inntreden i saken bare tillatt etter § 30 f.

Tilføyd ved lov 17 juni 2005 nr. 90 (i kraft 1 jan 2008 iflg. res. 26 jan 2007 nr. 88) som endret ved lov 26 jan 2007 nr. 3.

§ 30b. Når ekteskapsak kan anlegges i Norge

Dersom ikke annet er fastsatt ved overenskomst med fremmed stat, kan ekteskapsak reises ved norsk domstol:

- a) når saksøkte har bopel i riket, eller
- b) når saksøkeren har bopel i riket og enten har bodd her de siste to år eller tidligere har hatt bopel her, eller
- c) når saksøkeren er norsk statsborger og det godtgjøres at hun eller han på grunn av sitt statsborgerskap ikke vil kunne reise sak i det land hvor vedkommende har bopel, eller
- d) når begge ektefeller er norske statsborgere og saksøkte ikke motsetter seg at saken reises for norsk domstol, eller
- e) når det blir søkt om skilsmisse på grunnlag av separasjon som er meddelt her i riket, i løpet av de fem foregående år, eller
- f) når ekteskap er inngått her i landet, og det godtgjøres at saksøkeren ikke vil kunne reise sak i det landet han eller hun er statsborger eller har bopel.

Tilføyd ved lov 17 juni 2005 nr. 90 (i kraft 1 jan 2008 iflg. res. 26 jan 2007 nr. 88), som endret ved lov 26 jan 2007 nr. 3, endret ved lov 27 juni 2008 nr. 53 (i kraft 1 jan 2009 iflg. res. 27 juni 2008 nr. 745).

§ 30c. Verneting

Ekteskapsak anlegges ved saksøktes alminnelige verneting etter tvisteloven § 4-4. I saker som nevnt i § 30 annet ledd annet og tredje punktum, anlegges saken der en av de saksøkte har alminnelig verneting.

Hører saken under norsk domsmyndighet uten at saksøkte har alminnelig verneting i riket, kan saken anlegges i den rettskrets hvor ektefellene hadde sin siste felles bopel eller saksøkeren har bopel.

Blir saken reist av fylkesmannen, kan den anlegges i den rettskretsen hvor en av ektefellene kunne vært saksøkt.

Tilføydd ved lov 17 juni 2005 nr. 90 (i kraft 1 jan 2008 iflg. res. 26 jan 2007 nr. 88) som endret ved lov 26 jan 2007 nr. 3.

§ 30d. *Inndragning av andre krav i en ekteskapssak*

I ekteskapssak kan også behandles:

- a) spørsmål om bidrag,
- b) spørsmål etter barnelova om felles barn,
- c) spørsmål etter ekteskapslovens øvrige bestemmelser med mindre det er begjært offentlig skifte, og
- d) krav som er en følge av søksmålet.

Hvis ikke spørsmål som nevnt i første ledd bokstav a og b er trukket inn i saken, skal retten av eget tiltak undersøke om partene er uenige om slike spørsmål, og i tilfelle treffe avgjørelse i saken. Det gjelder likevel ikke hvis partene er enige om å holde spørsmålet utenfor, eller den ene parten uteblir, og den møtende ønsker å holde spørsmålet utenfor, eller hvis en av partene er bosatt utenfor riket.

Når spørsmål etter barnelova om felles barn trekkes inn i saken etter første ledd, får saksbehandlingsreglene i barnelova kap. 7 anvendelse for behandlingen av disse spørsmålene.

Ellers kan en ekteskapssak bare forenes med sivile tvister om andre rettsforhold så langt vilkårene i tvisteloven § 15-1 er til stede, og kun i den utstrekning retten tillater det.

Tilføydd ved lov 17 juni 2005 nr. 90 (i kraft 1 jan 2008 iflg. res. 26 jan 2007 nr. 88) som endret ved lov 26 jan 2007 nr. 3.

§ 30e. *Rettskraft, oppfriskning og gjenåpning*

En rettskraftig dom om spørsmål som nevnt i § 25 a første ledd bokstav b (ekteskapssak), virker for og mot alle og legges til grunn i alle forhold hvor spørsmålet har betydning. Går dommen ut på skilsmisse eller på separasjon, gjelder det samme selv om dommen ikke er rettskraftig, hvis ikke annet er bestemt.

Er et ekteskap erklært for ikke å bestå, eller er det oppløst, er oppfriskning for oversittelse av ankefristen og gjenåpning utelukket hvis en av ektefellene har inngått nytt ekteskap før avgjørelsen om oppfriskning eller henvisning til hovedforhandling er forkynt for ham eller henne.

Tilføydd ved lov 17 juni 2005 nr. 90 (i kraft 1 jan 2008 iflg. res. 26 jan 2007 nr. 88) som endret ved lov 26 jan 2007 nr. 3.

§ 30f. *Parten dør. Barns og arvingers rett til å tre inn i saken*

Dør en part før dom er avsagt i en sak om hans eller hennes eget ekteskap, heves saken. Gjelder saken oppløsning av ekteskap etter § 24 første ledd eller spørsmålet om et ekteskap består, eller om en separasjon er uten rettsvirkning etter § 20 annet ledd, kan den likevel fortsettes så vel av som mot den avdøde barn eller arvinger hvis avgjørelsen har rettslig betydning.

Dør parten etter at dom er avsagt, kan under samme betingelse anke og gjenåpning anvendes av eller mot barna eller arvingene hvis dommen går ut på oppløsning av ekteskapet eller på separasjon, eller saken gjelder spørsmålet om ekteskapet består, eller om en separasjon er uten rettsvirkning etter § 20 annet ledd.

Har flere søksmåls- eller ankeberettigede trådt inn i saken, må de opptre i fellesskap. Har en enkelt trådt inn, kan andre søksmåls- eller ankeberettigede slutte seg til.

Tilføydd ved lov 17 juni 2005 nr. 90 (i kraft 1 jan 2008 iflg. res. 26 jan 2007 nr. 88) som endret ved lov 26 jan 2007 nr. 3.

Del II. Formuesforholdet mellom ektefeller.

Kapittel 6. Ektefellenes råderett over eiendelene m v.

§ 31. Hovedregelen om ektefellers råderett.

Ekteskapet medfører ingen begrensning i en ektefelles rett til å råde over det han eller hun eier når ekteskapet blir inngått eller senere erverver, dersom ikke noe annet er bestemt.

Eiendeler som erverves av begge ektefellene, blir sameie mellom dem. For slike eiendeler gjelder lov 18. juni 1965 nr. 6 om sameie dersom ikke noe annet er bestemt eller følger av det særlige forholdet mellom ektefeller.

Ved vurderingen av hvem som har ervervet eiendeler som har tjent til ektefellenes felles personlige bruk, som felles bolig og vanlig innbo, skal det legges vekt på en ektefelles arbeid i hjemmet.

§ 32. Råderetten over felles bolig.

En ektefelle kan ikke uten skriftlig samtykke fra den andre ektefellen:

- a. Overdra, pantsette, forpakte bort, eller inngå eller si opp en leie- eller framleieavtale for en eiendom som brukes som felles bolig.
- b. Overdra, pantsette en andel, aksje eller obligasjon som leieretten til felles bolig er knyttet til.

Dersom samtykke blir nektet eller ikke kan skaffes innen rimelig tid, kan ektefellen eller den andre parten i avtalen kreve at tingretten avgjør spørsmålet om disposisjonen skal tillates. Tillatelse skal gis hvis retten finner at det ikke foreligger rimelig grunn for den andre ektefellen til å nekte samtykke. Avgjørelsen treffes ved kjennelse. Bestemmelsene i skifteloven fjerde kapittel får tilsvarende anvendelse.

Endret ved lov 30 aug 2002 nr. 67 (i kraft 1 jan 2003 iflg. res. 30 aug 2002 nr. 938).

§ 33. Råderetten over vanlig innbo m v.

En ektefelle kan ikke uten samtykke fra den andre ektefellen overdra, leie bort eller pantsette vanlig innbo i det felles hjemmet eller gjenstander som er bestemt til bruk for barna.

Bestemmelsen i § 32 andre ledd gjelder tilsvarende.

§ 34. Varigheten av råderettsbegrensningene ved separasjon og skilsmisse.

Inntil det er avgjort hva som skal skje med den enkelte eiendel eller rettighet i oppgjøret mellom ektefellene, gjelder bestemmelsene i dette kapitlet også etter separasjon og skilsmisse.

Er eiendelene særeie, gjelder bestemmelsene fram til ektefellene er separert eller skilt.

§ 35. Omstøtelse av ulovlige disposisjoner.

Har en ektefelle handlet i strid med § 32 eller § 33, kan den andre ektefellen kreve avtalen omstøtt ved dom. En avtale som omfattes av § 33, kan likevel ikke omstøtes dersom den andre parten ved overleveringen hadde rimelig grunn til å tro at ektefellen hadde rett til å inngå avtalen.

Søksmål må reises innen seks måneder etter at ektefellen fikk kunnskap om avtalen, og senest innen ett år etter tinglysingen dersom avtalen gjelder fast eiendom, eller etter overleveringen dersom den gjelder andre eiendeler.

§ 36. Overdragelse av sameieandel i felles eiendeler.

Når eiendeler som omfattes av § 32 eller § 33 er sameie mellom ektefellene, gjelder reglene i dette kapitlet tilsvarende for en ektefelles andel i sameiet.

Overdrar en ektefelle sin sameieandel i eiendeler som har tjent til felles personlig bruk, har den andre ektefellen rett til å løse inn andelen etter skiftetakst. Det samme gjelder når en ektefelle har krevd sameiet oppløst. Krav om innløsning må settes fram uten ugrunnet opphold og senest innen seks uker etter at ektefellen har fått slik melding som fastsatt i sameieloven § 11 fjerde ledd første punktum. Innen samme frist må skiftetakst være krevd. Når endelig takst foreligger, må ektefellen innen to uker tilby oppgjør på den måten som er bestemt i sameieloven § 11 fjerde ledd andre punktum.

§ 37. Begrensninger i avtalefriheten m v.

De innskrenkningene i råderetten som er fastsatt i dette kapitlet, kan som hovedregel ikke fravikes ved avtale mellom ektefellene. Ektefellene kan likevel avtale at innskrenkningene ikke skal gjelde for eiendeler som etter bestemmelsene i kapittel 9 er særreie. En slik avtale må inngås i ektepakts form.

Kapittel 7. Ektefellenes gjensidige underholdsplikt m v.

§ 38. Ektefellers felles ansvar for underhold av familien.

Ektefellene har sammen ansvaret for de utgiftene og det arbeidet som kreves for det felles hushold og til dekning av andre felles behov, oppfostringen av barna og hver ektefelles særlige behov. Ektefellene bidrar ved tilskudd av penger, ved virksomhet i hjemmet eller på annen måte.

En ektefelle kan i rimelig utstrekning kreve penger av den andre ektefellen til å dekke utgifter som nevnt i første ledd. En ektefelle som ikke oppfyller plikten til å stille nødvendige midler til rådighet for den andre, kan pålegges å betale bestemte beløp. §§ 81 andre ledd, 83, 84, 85 andre ledd, 92 og 93 gjelder tilsvarende så langt de passer.

§ 39. Opplysningsplikt om økonomiske forhold.

Ektefeller har plikt til å gi hverandre de opplysningene som er nødvendige for å vurdere deres økonomiske stilling. For dette formålet kan en ektefelle kreve at den andre ektefellen og ligningsmyndighetene gir opplysninger om eller kopi av den felles eller den andre ektefelles selvangivelse og ligning. En ektefelle kan også kreve opplysninger av selskaper, foretak eller andre institusjoner som driver finansieringsvirksomhet eller forsikringsvirksomhet, og av andre som har midler til forvaltning.

Kapittel 8. Ektefellers ansvar for gjeld.

§ 40. Hovedregelen om ektefellenes ansvar for gjeld.

En ektefelle kan ikke stifte gjeld med virkning for den andre ektefellen hvis det ikke er særskilt hjemmel for det.

§ 41. Rett til i visse tilfeller å inngå avtaler på begge ektefellenes ansvar.

En ektefelle kan under samlivet med ansvar for begge ektefellene inngå vanlige avtaler om det daglige husholdet og oppfostringen av barna og vanlige avtaler for å dekke den enkelte ektefellens nødvendige behov. Dette gjelder også leie av felles bolig. Slike avtaler anses å være inngått med ansvar for begge ektefellene hvis ikke noe annet går fram av forholdene.

Hvis den andre parten forsto eller burde ha forstått at avtalen gikk ut over det ektefellen hadde rett til etter første ledd, blir bare denne ektefellen forpliktet.

Kapittel 9. Avtaler om formuesordningen m v.

§ 42. Avtale om unntak fra deling (særeie).

Ektefeller kan ved ektepakt avtale at det de eier eller senere erverver, skal være unntatt fra deling (særeie). En slik avtale kan også inngås med sikte på et forestående ekteskap.

Avtalen kan begrenses til å gjelde den ene ektefellens formue eller deler av den enes eller begge ektefellenes formue. Avtalen kan også gjøres tidsbegrenset eller betinget av at ektefellene ikke får felles livsarvinger.

Ektefeller kan ved ektepakt avtale at særeie ikke skal gjelde ved oppgjør etter den ene ektefellens død. En slik avtale kan begrenses til bare å gjelde dersom en bestemt av ektefellene dør først. Den lengstlevende ektefellen kan velge å se bort fra begrensninger som nevnt i første og andre punktum hvis ikke noe annet er avtalt eller klart forutsatt.

§ 43. Rett til uskifte med formue som er særeie.

Ektefeller kan ved ektepakt avtale at den lengstlevende skal ha rett til å sitte i uskiftet bo med særeie, eller med deler av særeie, jf § 42.

Bruker den lengstlevende ektefellen retten til uskifte etter denne paragrafen, går også hans eller hennes egen formue som er særeie, inn i uskifteboet dersom ikke annet er avtalt ved ektepakt.

Ved opphør av uskiftet skal delingen skje etter reglene i arveloven § 26 andre ledd dersom det ikke i ektepakten er bestemt en mer lik fordeling av formuen.

Avtaler etter første til tredje ledd kan begrenses til bare å gjelde dersom en bestemt av ektefellene dør først.

§ 44. Avtale om unntak fra § 59 om skjevdeling.

Ektefeller kan ved ektepakt avtale at reglene om skjevdeling i § 59 første og/eller tredje ledd ikke skal gjelde ved et senere skifteoppgjør.

Avtalen kan begrenses til å gjelde den ene ektefellens formue eller deler av den enes eller begge ektefellenes formue. Avtalen kan også gjøres betinget av at skifte skjer etter et bestemt tidspunkt eller av at ektefellene får felles livsarvinger.

Avtalen kan også begrenses til å gjelde ved oppgjør etter en av ektefellenes eller en bestemt av ektefellenes død.

§ 45. Avtale om deling av felleseiet.

Ektefeller kan ved ektepakt avtale at felleseie skal deles.

§ 46. Omgjøring og lemping av avtaler.

Avtaler mellom ektefeller etter reglene i §§ 42 til 44 kan oppheves eller endres ved ny ektepakt.

En avtale mellom ektefeller etter reglene i §§ 42 til 44 kan helt eller delvis settes ut av kraft hvis den vil virke urimelig overfor en av partene. I stedet for å sette avtalen ut av kraft, kan retten bestemme at ektefellen som blir urimelig dårlig stilt, blir tilkjent et beløp fra den andre ektefellen. Dersom begge ektefellene har fullstendig særeie, må krav om lemping settes fram innen tre år etter at ektefellene ble skilt. Dersom en eller begge ektefeller har eiendeler som også er felleseie, må krav settes fram før delingen er avsluttet.

§ 47. Personer som er gjort umyndig, eller som har fått oppnevnt hjelpeverge.

En ektefelle som er umyndig, må ha samtykke av verge for å inngå avtaler i samsvar med reglene i §§ 42 til 46. Det samme gjelder en myndig ektefelle som har fått oppnevnt hjelpeverge etter vergemålsloven §§ 90 a flg, dersom det faller innenfor hjelpevergens oppdrag å gi slikt samtykke.

§ 48. Bestemmelse av giver eller arvelater.

En giver eller arvelater kan bestemme en ordning som nevnt i §§ 42 til 44 som vilkår for arven eller gaven. For arv må dette bestemmes ved testament. Mottakeren kan ikke endre slike bestemmelser hvis det ikke er særskilt hjemlet eller klart forutsatt av giveren eller arvelateren.

§ 49. Ombytning og avkastning av formue som er særeie.

Det som trer i stedet for eiendom som er særeie, blir særeie hvis ikke ektefellene ved ektepakt har bestemt noe annet, eller det er fastsatt av giver eller arvelater. Det samme gjelder avkastning av slik eiendom.

Kapittel 10. Gaver mellom ektefeller.**§ 50. Gaver.**

Gaver mellom ektefeller må skje ved ektepakt for å være gyldige. Dette gjelder likevel ikke gaver som må anses som vanlige, og heller ikke gaver som består i pensjon, livsforsikring, livrente, føderåd eller lignende ytelser som sikrer den andre ektefellen.

Det kan ikke gyldig avtales at det som en ektefelle erverver i fremtiden, skal tilfalle den andre uten vederlag. En slik avtale kan likevel inngås om vanlig innbo i det felles hjemmet.

Reglene i denne paragrafen gjelder også for gaver som skal oppfylles etter at ekteskapet er inngått.

§ 51. Eldre kreditorers krav mot gavemottaker i visse tilfeller.

Har en ektefelle gitt den andre en gave, kan den som da hadde fordring på giveren, og som ikke kan få full dekning hos ham eller henne for sin fordring, holde seg til den andre ektefellen for verdien av det som er overført. Dette gjelder likevel ikke hvis det bevises at giveren fortsatt var utvilsomt solvent. Hvis det er ytet vederlag, skal det trekkes fra ved beregningen av verdien av det som er overført.

Kreditorens krav mot en godtroende gavemottaker er begrenset til den berikelsen som mottakeren har oppnådd ved gaven. Utbytte som gavemottakeren har vunnet i god tro før kravet ble gjort gjeldende ved søksmål, kan ikke kreves tilbakeført.

Reglene om lempning av ansvaret i lov om fordringshavernes dekningsrett § 5-12 andre ledd gjelder tilsvarende.

§ 52. Avkall på lodd.

Har en ektefelle ved deling av formuen gitt avkall på noen del som han eller hun råder over, og som ikke etter loven skal tilfalle den andre ektefellen, kan den som da hadde en fordring på ektefellen og som ikke kan få full dekning hos ham eller henne, holde seg til den andre ektefellen for verdien av det som denne har fått for mye. Dette gjelder likevel ikke hvis det bevises at den ektefellen som ga avkallet, fortsatt var utvilsomt solvent. Hvis det er ytet vederlag, trekkes det fra ved beregningen av verdien av det som er overført. Reglene i § 51 andre og tredje ledd gjelder tilsvarende.

§ 53. Insolvensbehandling hos giveren.

Dersom boet til en ektefelle som har gitt gave eller avkall på rådighetsdel ved skifte, kommer under offentlig insolvensbehandling, gjelder reglene i §§ 51 og 52 bare når boet ikke vil omstøte gaven eller avkallet.

Kapittel 11. Ektepakter.

§ 54. Formene for ektepakt.

Ektepakt må inngås skriftlig. Ektefellene må samtidig i nærvær av to vitner som begge ektefeller har godtatt, og som er til stede sammen og vet at det er en ektepakt som skal inngås, underskrive ektepakten eller vedkjenne seg sin tidligere underskrift. Også vitnene skal underskrive ektepakten mens ektefellene er til stede. Dersom ektepakten bare er til fordel for den ene ektefellen, er den gyldig selv om denne ektefellen ikke har medvirket ved inngåelsen av ektepakten. Kreves det for en umyndig ektefelle samtykke av vergen, eller for en myndig ektefelle samtykke av hjelpeverge, må dette samtykket gis på samme måte.

Vitnene må være myndige og ved full sans og samling.

En ektepakt som oppfyller kravene i bestemmelsen her, er bindende for ektefellene selv og deres arvinger.

§ 55. Tinglysing.

For at ektepakten skal få rettsvern mot ektefellenes kreditorer, må den tinglyses i Ektepaktregisteret ved Registerenheten i Brønnøysund.

En ektepakt som overdrar fast eiendom fra den ene ektefellen til den andre, må dessuten tinglyses hos registerføreren for tinglysing i fast eiendom etter de alminnelige regler. Tilsvarende gjelder for andre eiendeler hvor overdragelse trenger tinglysing eller registrering for å få rettsvern.

Endret ved lov 12 sep 2003 nr. 93 (i kraft 1 jan 2004 iflg. res. 12 sep 2003 nr. 1136).

Kapittel 12. Delingen av formuen ved separasjon, skilsmisse m v.

§ 56. Kapitlets anvendelsesområde.

Er ektefellene i en situasjon som nevnt i § 57, deles formuen mellom dem etter reglene i dette kapittel dersom ikke noe annet følger av lov, avtale mellom ektefellene eller bestemmelse av en giver eller arvelater.

§ 57. Når deling skal skje.

En ektefelle kan kreve deling av ektefellenes samlede formue som er felleseie i følgende tilfeller:

- a. Når det er gitt bevilling til eller avsagt dom for separasjon eller skilsmisse.
- b. Når ektefellene har avtalt ved ektepakt at deling skal skje.
- c. Dersom den andre ektefellen har vanskjøttet sine økonomiske forhold slik at det har ført til alvorlig fare for at familien vil miste det felles hjemmet. Dersom ektefellen er umyndig, må vergen samtykke. Kravet avgjøres ved dom av den tingretten som delingen hører under. Reglene om behandling av skiftetvister gjelder så langt de passer. En dom om deling skal tinglyses etter reglene for ektepakter.
- d. Når det foreligger endelig dom for at ekteskapet er ugyldig.
- e. Når det foreligger endelig dom for at ekteskapet skal oppløses i medhold av § 24 første eller andre ledd.

Er en ektefelle død etter at vilkårene for å kreve deling etter bokstav a eller b foreligger, eller etter at det foreligger endelig avgjørelse etter bokstav c, d eller e, kan ektefellenes arvinger kreve delingen gjennomført. I slike tilfeller kan også en ektefelles kreditor kreve delingen gjennomført dersom det er nødvendig for at han eller hun skal få dekning.

Endret ved lover 30 aug 2002 nr. 67 (i kraft 1 jan 2003 iflg. res. 30 aug 2002 nr. 938), 17 juni 2005 nr. 90 (i kraft 1 jan 2008 iflg. res. 26 jan 2007 nr. 88) som endret ved lov 26 jan 2007 nr. 3.

§ 58. Likedeling og gjeldsfradrag.

Ektefellenes samlede formuer skal som utgangspunkt deles likt etter at det er gjort fradrag for gjeld etter andre og tredje ledd (felleseie). Er ektefellene sammen ansvarlig for gjeld, kan hver gjøre fradrag for den delen som faller på ham eller henne etter forholdet mellom ektefellene.

En ektefelle som bare har formue som er felleseie, og som ikke holder midler utenfor delingen etter § 59, kan i sin del fullt ut gjøre fradrag for den gjelden han eller hun har.

En ektefelle som har særeie, eller som holder midler utenfor delingen etter § 59, kan gjøre følgende fradrag for gjeld i formue som er felleseie:

- a. Gjeld som ektefellen har pådratt seg ved erverv eller påkostninger av eiendeler som er felleseie, kan det kreves fullt fradrag for hvis ikke noe annet følger av bokstav b.
- b. Gjeld som ektefellen har pådratt seg ved erverv eller påkostninger av eiendeler som er særeie eller verdier som holdes utenfor delingen etter § 59, kan det bare kreves fradrag for når den totale verdien av særeie og skjevdelingsmidlene ikke er stor nok til å dekke gjelden. Tilsvarende gjelder gjeld som ektefellen har pådratt seg ved erverv eller påkostninger av eiendeler som er unntatt fra deling etter § 61 bokstav b eller c, eller ved utilbørlig atferd i forhold til den andre ektefellen.
- c. For annen gjeld kan det kreves fradrag for en forholdsmessig del.

§ 59. Skjevdeling.

Verdien av formue som klart kan føres tilbake til midler som en ektefelle hadde da ekteskapet ble

inngått eller senere har ervervet ved arv, eller ved gave fra andre enn ektefellen, kan kreves holdt utenfor delingen.

Vil retten til å utta midler etter første ledd føre til et åpenbart urimelig resultat, kan den helt eller delvis falle bort. Ved vurderingen skal det særlig legges vekt på ekteskapets varighet og ektefellenes innsats for familien.

Dersom sterke grunner taler for det, kan en ektefelle gis rett til å holde utenfor delingen hele eller deler av verdien av felleseie som ikke omfattes av første ledd.

Er samlivet gjenopptatt etter separasjon, og deling har funnet sted, skal formue som ektefellene har fra det tidligere oppgjøret, likestilles med midler som nevnt i første og andre ledd dersom ektefellenes midler på ny skal deles.

§ 60. Skjæringstidspunktet for erverv, avkastning og gjeld som omfattes av oppgjøret.

Det som skal deles, er den formuen hver ektefelle hadde

- a. da begjæring om separasjon eller skilsmisse kom inn til fylkesmannen eller stevning med krav om separasjon eller skilsmisse kom inn til retten, eller da samlivet ble brutt dersom dette skjedde først,
- b. da ektefellene avtalte deling etter § 57 bokstav b,
- c. da krav om deling etter § 57 bokstav c kom inn til retten, eller
- d. da stevning med krav som nevnt i § 57 første ledd bokstav d eller e kom inn til retten.

Avkastning av midler som en ektefelle helt eller delvis var eier av, og som blir opptjent etter de tidspunktene som er nevnt i bokstavene a til d, skal ikke deles.

En ektefelle kan ikke kreve fradrag for gjeld ektefellen har pådratt seg etter de tidspunktene som er nevnt i første ledd bokstavene a til d.

Endret ved lov 30 aug 2002 nr. 67 (i kraft 1 jan 2003 iflg. res. 30 aug 2002 nr. 938).

§ 61. Særskilte unntak fra delingen.

Følgende eiendeler kan en ektefelle holde utenfor delingen:

- a. Eiendeler som utelukkende tjener til ektefellens personlige bruk, hvis det ikke vil være åpenbart urimelig å holde eiendelene utenfor delingen. På samme vilkår kan en ektefelle ta ut familiebilder og familiepapirer som kommer fra hans eller hennes slekt.
- b. Rettigheter i offentlige trygdeordninger, offentlige eller private pensjonsordninger, og krav etter en livrente eller livsforsikring som ikke har gjenkjøpsverdi som ektefellen eller ektefellene i fellesskap kan realisere. Hvis en ektefelles uttak fører til at den andre ektefellen blir urimelig dårlig stilt, kan han eller hun tilkjennes et beløp for å hindre dette. Ved vurderingen av om det skal tilkjennes kompensasjon, skal det blant annet legges vekt på om ekteskapet har vært langvarig. Det kan bestemmes at beløpet skal betales i avdrag.
- c. Andre eiendeler og rettigheter som ikke kan overdras eller som er av personlig karakter. Hvis en ektefelles uttak fører til at den andre ektefellen blir urimelig dårlig stilt, kan han eller hun tilkjennes et beløp for å hindre dette. Ved vurderingen av om det skal tilkjennes kompensasjon, skal det blant annet legges vekt på om ekteskapet har vært langvarig. Det kan bestemmes at beløpet skal betales i avdrag.
- d. Den beholdne verdien av erstatning, trygd eller forsikring som dekker tap i fremtidig erverv og

utgifter som en personskade antas å påføre skadelidte i fremtiden, samt den beholdne verdien av ménerstatning, yrkesskadeerstatning og oppreisning. Utbetaling fra arbeidsgiveren i forbindelse med oppsigelse eller førtidspensjonering kan holdes utenfor på samme vilkår. Skyldes det den andre ektefellens innsats at ytelsene ikke er forbrukt, skal det beløpet som kan holdes utenfor delingen, settes ned i den utstrekning det er rimelig på grunn av verdien av den andre ektefellens innsats.

e. Eiendeler som er ervervet til særskilt bruk for barna. Slike eiendeler kan kreves uttatt av den ektefellen som får omsorgen for barna.

Endret ved lov 5 juni 1998 nr. 34 (i kraft 1 juli 1998 iflg. res. 5 juni 1998 nr. 570, slik at regelen om kompensasjon i bokstav b annet til fjerde punktum ikke gjelder når skjæringstidspunktet etter § 60 er før endringsloven trer i kraft).

§ 62. Rett til innbo i særlige tilfeller.

Når særlige grunner taler for det, kan en ektefelle gis rett til å overta vanlig innbo selv om verdien overstiger det han eller hun ellers kunne kreve ved oppgjøret. En ektefelles rett etter denne paragrafen står om nødvendig tilbake for den andre ektefellens rett til å sette av midler til dekning av gjeld.

§ 63. Andre særlige avvik fra likedelingsregelen - vederlagskrav.

Har en ektefelle brukt felleseiemidler til å øke verdien av midler som er særeie, eller til å erverve eiendeler eller rettigheter som er unntatt fra deling etter § 61 bokstav c, kan den andre ektefellen kreve vederlag. Det samme gjelder ved erverv av rettigheter som nevnt i § 61 bokstav b i den utstrekning utgiftene overstiger det som må anses som rimelig.

Vederlag kan også kreves når en ektefelle på en utilbørlig måte vesentlig har svekket delingsgrunnlaget.

Krav etter første og andre ledd kan bare gjøres gjeldende i den utstrekning ektefellens midler ikke trengs til dekning av gjeld.

Et vederlagskrav som det ikke er dekning for ved oppgjøret, kan ikke gjøres gjeldende senere.

Når et beløp blir tilkjent etter denne paragrafen, kan det bestemmes at det skal betales i avdrag.

§ 64. Gjeld som begge ektefeller er ansvarlig for.

Har ektefellene gjeld som begge er ansvarlig for, kan hver av dem kreve at den delen av gjelden som faller på den andre ektefellen, blir betalt før delingen. Er gjelden ikke forfalt, kan hver av ektefellene kreve at den andre ektefellen avsetter midler av formue som han eller hun eier til dekning av sin del av gjelden, eller stiller betryggende sikkerhet. Blir det ikke avsatt tilstrekkelige midler eller stilt sikkerhet som nevnt i andre punktum, kan det kreves at det overskytende blir sikret av det som tilfaller den andre ektefellen ved oppgjøret.

§ 65. Avtalefrihet ved oppgjøret.

Reglene i denne loven er ikke til hinder for at ektefellene inngår avtale om oppgjøret. En avtale kan likevel helt eller delvis settes ut av kraft hvis den vil virke urimelig overfor en av partene. I stedet for å sette avtalen ut av kraft, kan retten bestemme at ektefellen som blir urimelig dårlig stilt, blir tilkjent et beløp fra den andre ektefellen.

Søksmål etter første ledd andre og tredje punktum må være reist senest tre år etter at avtalen ble inngått.

Kapittel 13. Retten til de enkelte eiendeler m v ved delingen, bruksrett til bolig m v.

§ 66. Rett til å få beholde egne eiendeler.

Når ektefellene skal dele formuen etter kapittel 12, har hver av dem rett til å beholde eiendeler eller rettigheter som han eller hun fullt ut eller for det vesentlige eier, dersom det ikke vil være åpenbart urimelig etter forholdene.

En ektefelle kan alltid kreve å overta eiendom som han eller hun vil kunne løse på odel.

§ 67. Særregler om felles bolig og innbo.

Når særlige grunner taler for det, kan en ektefelle uten hensyn til tidligere eierforhold kreve å overta:

- a. fast eiendom eller andel av fast eiendom som utelukkende eller hovedsakelig har tjent til felles bolig, hvis ikke den andre har odelsrett til eiendommen, eller den er ervervet fra hans eller hennes slekt ved arv eller gave,
- b. andel eller aksje i boligselskap eller obligasjon som ektefellenes rett til leie av felles bolig har vært knyttet til,
- c. leiekontrakt om retten til den felles bolig, eller
- d. vanlig innbo i det felles hjemmet.

Ved vurderingen skal det legges vekt på ektefellenes og barnas behov.

§ 68. Bruksrett til bolig.

Når særlige grunner taler for det, kan en ektefelle gis bruksrett til en bolig som helt eller delvis blir overtatt av den andre ektefellen. Ved vurderingen skal det legges vekt på ektefellenes og barnas behov. Det kan bestemmes at bruksretten skal være tidsbegrenset. Bruksretten faller bort når hensynet til ektefellen eller barnas behov ikke lenger gjør bruksrett rimelig.

Den ektefellen som eier boligen, kan kreve vanlig markedsleie. Er boligen sameie mellom ektefellene, nedsettes leien forholdsmessig. Leien løper fra det tidspunktet det blir satt fram krav om det.

§ 69. Verdssettelsen.

Blir ikke ektefellene enige om verdien av eiendeler som den enkelte skal beholde etter § 66 eller overta etter § 67, fastsettes verdien ved skiftetakst. Taksten skal svare til eiendelenes omsetningsverdi når ikke annet er særskilt bestemt.

Når en ektefelle beholder eiendeler som han eller hun eier fullt ut, skal verdssettelsen knyttes til verdien på det tidspunktet som er nevnt i § 60. I andre tilfeller skal verdssettelsen ved offentlig skifte knyttes til verdien på utlodningstidspunktet, og ved privat skifte til verdien da det ble bestemt hvem som skal overta eiendelen.

§ 70. Eiendelenes verdi overstiger den lodd en ektefelle har krav på.

Overstiger verdien av de eiendeler en ektefelle overtar, den lodd denne ektefellen har krav på, skal han eller hun betale den andre ektefellen det overskytende.

Overtar en ektefelle etter § 66 eller § 67 fast eiendom eller andel av fast eiendom, andel eller

aksje i boligselskap, eller obligasjon som ektefellens rett til leie av felles bolig har vært knyttet til, må den andre ektefellen nøye seg med en fordring med pantesikkerhet i eiendommen eller rettigheten. Fordringen kan fra begge sider sies opp med seks måneders varsel. Kongen fastsetter den rentesats som skal legges til grunn.

Dersom en ektefelle får bruksrett til den andre ektefellens eiendom, kan fordringen ikke sies opp av den bruksberettigede ektefellen så lenge bruksretten består.

Dersom det er rimelig etter forholdene, kan den ektefellen som har krav mot den andre etter første ledd, tilkjennes renter. Renten kan tidligst regnes fra to år etter de tidspunktene som er nevnt i § 60. Renten skal tilsvare den rentesatsen som Kongen fastsetter etter andre ledd.

§ 71. Salg av ektefellens eiendeler.

Eiendeler som ikke blir overtatt av ektefellene, kan hver av dem kreve solgt. Private brev og andre eiendeler som det vil virke støtende om blir solgt til fremmede, kan ikke selges til utenforstående.

Skjer oppgjøret ved tingretten, bestemmer retten hvordan salget skal skje hvis ikke ektefellene blir enige om dette. Retten kan bestemme at salg bare skal skje mellom ektefellene. Retten kan også bestemme at salget skal skje gjennom namsmyndigheten etter reglene om tvangssalg så langt de passer.

Skjer oppgjøret privat, kan hver av ektefellene kreve at salget skal skje gjennom namsmyndigheten etter reglene om tvangssalg så langt de passer dersom de ikke blir enige om annen salgsmåte. Handelsvarer og kursnoterte verdipapirer skal selges på den måten som er vanlig for slike eiendeler.

Utestående fordringer kan bare selges når inndrivelse vil kreve særlig lang tid eller medføre annen særlig ulempe.

Ved salg har hver av ektefellene forkjøpsrett under ellers like vilkår.

Endret ved lover 8 jan 1993 nr. 20, 30 aug 2002 nr. 67 (i kraft 1 jan 2003 iflg. res. 30 aug 2002 nr. 938).

§ 72. Kreditorenes dekningsrett.

Det har ingen virkning for kreditorenes adgang til å inndrive sitt krav mot en ektefelle at det skal skje en deling av ektefellens formue. Det kan likevel ikke tas utlegg i eiendeler som skal deles, til dekning av gjeld som en ektefelle har pådratt seg etter de tidspunktene som er nevnt i § 60.

Kapittel 14. Særlige regler for eiendeler som er særeie.

§ 73. Vederlag til en ektefelle som har medvirket til å øke den andre ektefellens midler som er særeie.

Har en ektefelle gjennom bidrag til familiens underhold, ved arbeid eller på annen måte i vesentlig grad medvirket til å øke midler som er den andre ektefelles særeie, kan han eller hun tilkjennes vederlag fra den andre ektefellen.

§ 74. Rett til bolig og innbo.

Når sterke grunner taler for det, kan en ektefelle gis rett til å løse ut bolig og innbo som nevnt i § 67 når de er den andres særeie. Bestemmelsene i § 69 første og andre ledd andre punktum og § 70 andre og fjerde ledd gjelder tilsvarende.

Når særlige grunner taler for det, kan en ektefelle gis bruksrett til en bolig som er den andres særeie. Bestemmelsene i § 68 første ledd andre til fjerde punktum og andre ledd gjelder tilsvarende.

§ 75. Frister for krav etter dette kapitlet.

Dersom begge ektefellene har fullstendig særeie, må krav etter dette kapitlet settes fram innen ett år etter at ektefellene ble skilt. Dersom en eller begge ektefeller også har eiendeler som er felleseie, må krav settes fram før delingen er avsluttet.

Kapittel 15. Oppgjøret ved den ene ektefellens død.

§ 76. Når deling skal skje.

Når den ene ektefellen er død, deles ektefellenes formue mellom lengstlevende ektefelle og avdødes arvinger etter reglene i dette kapitlet, dersom ikke den lengstlevende nytter retten til å sitte i uskiftet bo, eller noe annet følger av lov, testament, avtale mellom ektefellene eller bestemmelse av en giver eller arvelater. Deling kan kreves av lengstlevende ektefelle og av avdødes arvinger.

§ 77. Forholdet mellom den gjenlevende ektefellen og avdødes arvinger.

Når ektefellenes formue skal deles mellom den gjenlevende ektefellen og avdødes arvinger, gjelder reglene i kapittel 12 og §§ 46 andre ledd og 72 tilsvarende. Skjevdeling etter § 59 kan likevel ikke kreves ved skifte av et uskiftet bo.

Arvingene etter den førstavdøde kan heller ikke kreve:

- a. forlods uttak etter § 61 bokstavene a, c og d,
- b. vederlag etter § 63 eller
- c. lempning etter §§ 46 andre ledd eller 65.

Om forholdet ellers mellom den gjenlevende ektefellen og avdødes arvinger gjelder reglene i skifteloven og arveloven.

§ 78. Skjæringstidspunktet for erverv og gjeld.

Rettsvirkninger som nevnt i § 60 regnes fra ektefellens død hvis de ikke allerede var inntrådt etter § 60 første ledd. Sitter den gjenlevende ektefellen i uskiftet bo, regnes rettsvirkningene fra det tidspunktet deling blir begjært.

Del III. Bidrag og pensjon etter separasjon og skilsmisse.

Kapittel 16. Retten til bidrag og ektefellepensjon.

§ 79. Rett til bidrag etter separasjon, skilsmisse eller annet samlivsbrudd.

Ved separasjon og skilsmisse opphører ektefellenes gjensidige forpliktelser etter § 38. Det samme gjelder ved samlivsbrudd uten at det foreligger separasjon eller skilsmisse.

Er en ektefelles evne til og mulighet for å sørge for et passende underhold blitt dårligere som følge av omsorgen for felles barn eller fordelingen av felles oppgaver under samlivet, kan den andre ektefellen pålegges å betale bidrag.

I andre tilfeller kan bidrag bare pålegges dersom særlige grunner taler for det.

§ 80. Utmåling av bidrag.

Bidraget skal utmåles på grunnlag av den bidragsberettigedes behov for bidrag og den bidragspliktiges betalingsevne.

Når særlige grunner taler for det, kan bidrag fastsettes som et engangsbidrag, alene eller ved siden av løpende bidrag.

§ 81. Varigheten av bidrag.

Bidrag skal fastsettes for en begrenset tid på inntil 3 år. Foreligger det særlige grunner kan bidrag fastsettes for lengre tid eller uten tidsbegrensning. Dersom ekteskapet har vært langvarig, skal bidrag som hovedregel fastsettes for lengre tid eller uten tidsbegrensning.

Bidrag kan pålegges for en tid som ligger inntil 3 år før kravet ble satt fram overfor den myndighet som skal avgjøre det.

Endret ved lov 5 juni 1998 nr. 34 (i kraft 1 juli 1998 iflg. res. 5 juni 1998 nr. 570).

§ 82. Bortfall av bidrag.

Retten til bidrag faller bort hvis den berettigede inngår nytt ekteskap.

§ 83. Fastsettelse av bidrag.

Partene kan inngå avtale om bidrag. Dersom partene ikke er enige om bidragsspørsmålet, kan hver av dem kreve at det avgjøres av domstolene. Dersom begge parter ønsker det, kan spørsmålet isteden avgjøres av bidragsfogden. Bidragsfogdens vedtak kan påklages til nærmeste overordnede organ eller til det organ som Arbeids- og velferdsdirektoratet bestemmer. Partene kan kreve avgjørelse av bidragsspørsmålet selv om de tidligere har inngått avtale om det.

Endret ved lover 11 juni 1993 nr. 69, 16 juni 2006 nr. 20 (i kraft 1 juli 2006 iflg. res. 16 juni 2006 nr. 631).

§ 84. Endring av fastsatt bidrag.

Hver av partene kan kreve at bidrag som er fastsatt av bidragsfogd eller domstol, blir endret eller opphevet dersom særlige grunner foreligger. Når sterke grunner taler for det, kan avgjørelsen også gjelde bidrag som er forfalt før krav om endring ble satt fram. Bestemmelsene i barnelova § 74 tredje ledd gjelder tilsvarende. Hver av partene kan kreve endringskravet avgjort av bidragsfogden hvis bidraget er fastsatt av bidragsfogden. Hvis begge partene ønsker det, skal endringskravet avgjøres av domstolen. Er bidraget fastsatt av domstol, gjelder § 83 andre og tredje punktum.

Endret ved lover 11 juni 1993 nr. 69, 24 juni 1994 nr. 24 (i kraft 1 jan 1995), 20 juni 2003 nr. 40 (i kraft 1 april 2004 iflg. res. 20 juni 2003 nr. 728).

§ 85. Forholdet til partenes krav. Gjennomføring av bidrag, mv.

Den myndighet som fastsetter bidrag, kan endre bidrag til partenes felles barn selv om ingen av partene har krevd det.

Reglene i barnelova § 78 om gjennomføring av bidrag gjelder tilsvarende.

Bidraget skal betales på forskudd for hver måned, fra og med den måned kravet oppstår og ut den kalendermåned retten til bidraget faller bort, dersom ikke annet er avtalt eller fastsatt.

Endret ved lover 20 juni 2003 nr. 40 (i kraft 1 april 2004 iflg. res. 20 juni 2003 nr. 728), 29 april 2005 nr. 20 (i kraft 1 jan 2006 iflg. res. 16 des 2005 nr. 1562).

§ 86. Fraskilt ektefelles rett til ektefellepensjon fra annen pensjonsordning enn folketrygden.

En fraskilt ektefelle beholder retten til ektefellepensjon fra annen pensjonsordning enn folketrygden dersom ekteskapet varte i minst ti år, og den fraskilte var minst 45 år ved skilsmissen. Med pensjonsordning menes offentlig pensjonsordning og privat kollektiv pensjonsordning med obligatorisk tilslutning.

Retten til ektefellepensjon er betinget av at den andre ektefellen ved skilsmissen var eller hadde vært medlem av en pensjonsordning utenfor folketrygden som omfatter ektefellepensjon. I så fall får den fraskilte også rett til ektefellepensjon fra en ordning som den avdøde var blitt medlem av etter skilsmissen.

§ 87. Særregler når det er flere pensjonsberettigede.

Dersom den avdøde var gift på nytt, og den nye ektefellen har rett til ektefellepensjon som nevnt i § 86 etter de alminnelige reglene i vedkommende pensjonsordning, skal pensjonen deles mellom de berettigede i forhold til antall påbegynte år hver av dem var gift med den avdøde. Hvis den ene har fraskrevet seg retten, tilfaller likevel pensjonen den andre udelt.

Dersom en fraskilt ektefelle gjør krav gjeldende i en pensjonsordning som også gir rettigheter til en senere ektefelle, kan den senere ektefellen kreve andel i ektefellepensjon fra en pensjonsordning som den avdøde tidligere var medlem av, selv om dette ikke følger av de alminnelige reglene for vedkommende pensjonsordning.

§ 88. Betydningen av at en pensjonsberettiget gifter seg på nytt eller dør.

Inngår den pensjonsberettigede nytt ekteskap mens den tidligere ektefellen er i live, opphører retten til pensjon etter reglene i dette kapitlet. Er nytt ekteskap inngått etter den tidligere ektefellens død, gjelder de reglene som er fastsatt for en gjenlevende ektefelle i vedkommende pensjonsordning.

Bortfaller retten til pensjon til en fraskilt eller senere ektefelle ved dødsfall eller ekteskap, tilfaller hele pensjonen den andre forutsatt at han eller hun har rett til pensjon etter den avdøde etter § 86 eller § 87. Dersom det nye ekteskapet opphører, og retten til ytelse inntreffer på nytt etter reglene i vedkommende pensjonsordning, skal ytelsene igjen deles.

§ 89. Bortfall av retten til ektefellepensjon på grunn av forbrytelse mot den avdøde.

Blir en ektefelle eller fraskilt ektefelle dømt til ubetinget fengsel for forbrytelse mot den som har opptjent pensjonsretten, og denne dør som følge av handlingen, faller retten til ektefellepensjon fra annen pensjonsordning enn folketrygden bort. § 88 andre ledd første punktum gjelder tilsvarende.

Del IV. Midlertidige avgjørelser m v.

Kapittel 17. Registrering av ektefellenes eiendeler. Midlertidig forføyning og midlertidig avgjørelse.

§ 90. Registrering av ektefellenes eiendeler.

Er det satt fram begjæring om mekling eller er det satt fram begjæring om eller reist søksmål med krav om separasjon eller skilsmisse, kan hver av ektefellene kreve at tingretten straks tar opp fortegnelse over ektefellenes eiendeler og gjeld. Tilsvarende gjelder dersom det er satt fram begjæring

om deling etter § 57. Reglene om registrering i skifteloven får tilsvarende anvendelse så langt de passer.

Endret ved lov 30 aug 2002 nr. 67 (i kraft 1 jan 2003 iflg. res. 30 aug 2002 nr. 938).

§ 91. Midlertidig forføyning for å sikre en ektefelles rettigheter ved delingsoppgjøret.

Er det etter at separasjon er krevd eller søksmål om skilsmisse er reist, grunn til å frykte at en ektefelle vil unndra eiendeler fra delingen eller på annen måte gjøre det vanskelig å oppfylle den andre ektefelles rettigheter etter kapitlene 12 til 14, kan vedkommende ektefelle kreve midlertidig forføyning etter tvisteloven kapittel 32 og 34. Når det er åpnet offentlig skifte, treffer den tingrett som skifter boet avgjørelsen, jf skifteloven § 57.

Endret ved lover 30 aug 2002 nr. 67 (i kraft 1 jan 2003 iflg. res. 30 aug 2002 nr. 938), 17 juni 2005 nr. 90 (i kraft 1 jan 2008 iflg. res. 26 jan 2007 nr. 88) som endret ved lov 26 jan 2007 nr. 3.

§ 92. Midlertidig avgjørelse om separasjon, bruksrett, bidrag m v.

Etter begjæring av en ektefelle kan retten ved kjennelse treffe midlertidig avgjørelse om separasjon, rett til bidrag eller bruksrett til bolig eller vanlig innbo i det felles hjemmet. Før separasjon er krevd eller søksmål om skilsmisse er reist, kan midlertidig avgjørelse bare treffes dersom særlige grunner taler for det. Når ikke annet er bestemt, gjelder en midlertidig avgjørelse fram til spørsmålet om separasjon, bidrag eller bruksrett er rettskraftig avgjort.

Når særlige grunner tilsier det, kan retten ved kjennelse forby en ektefelle å komme til den eiendommen eller boligen der den andre ektefellen oppholder seg.

Bruksrett på grunnlag av midlertidig avgjørelse etter denne paragrafen har rettsvern også overfor den som i god tro erverver boligen eller innboet.

§ 93. Saksbehandlingen ved krav om midlertidig avgjørelse om separasjon, bruksrett, bidrag m v.

Dersom det pågår sak om kravet eller sak for domstolene etter kapittel 5, treffes midlertidig avgjørelse etter § 92 av den retten som behandler saken. Ellers kan slik avgjørelse treffes av tingretten på det stedet der motparten bor eller oppholder seg, eller i påtrengende tilfeller av retten på det stedet der boligen eller innboet finnes.

Hvis det ikke trengs avgjørelse straks, skal retten så vidt mulig gi den andre ektefellen adgang til å uttale seg før avgjørelsen blir truffet. Avgjørelsen kan treffes uten at det er foretatt mekling etter ekteskapslovens regler. Retten skal i kjennelsen fastsette en frist for å reise søksmål. Går fristen ut uten at den er forlenget, faller avgjørelsen bort. Den midlertidige avgjørelsen kan settes i verk straks.

Dersom nye opplysninger eller endrete forhold gjør det rimelig, kan en midlertidig avgjørelse endres etter reglene i denne paragrafen.

Endret ved lov 30 aug 2002 nr. 67 (i kraft 1 jan 2003 iflg. res. 30 aug 2002 nr. 938), 17 juni 2005 nr. 90 (i kraft 1 jan 2008 iflg. res. 26 jan 2007 nr. 88) som endret ved lov 26 jan 2007 nr. 3.

Del V. Overgangsbestemmelser. Endringer i andre lover.

Kapittel 18. Ikrafttredelse. Overgangsbestemmelser. Endringer i andre lover.

§ 94. Ikrafttredelse. Overgangsbestemmelser.

1. Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.¹
2. Reglene om ektefellers rettigheter ved separasjon og skilsmisse og om deling gjelder ikke der forhold som nevnt i § 60 inntreffer før loven trer i kraft. Reglene i §§ 79 til 85 gjelder likevel i saker om fastsettelse av bidrag eller om endring eller opphevelse av bidrag når avgjørelsen treffes etter ikrafttredelsestidspunktet. Reglene om oppgjøret ved den ene ektefellens død gjelder ikke der forhold som nevnt i § 78 inntreffer før loven trer i kraft.
3. Reglene om rett til ektefellepensjon gjelder ikke der pensjonstilfellet inntreffer før loven trer i kraft.

¹ I kraft 1 jan 1993 iflg. res. 13 sep 1991 nr. 615.

§ 95. Overgangsregler for registrert partnerskap

Et registrert partnerskap har med de unntak som følger av denne bestemmelsen, samme rettsvirkninger som et ekteskap.

Bestemmelser i norsk lovgivning som omhandler ekteskap og ektefeller, gjelder tilsvarende for registrert partnerskap og registrerte partnere. Adopsjonslovens regler om ektefeller skal likevel ikke gjelde for registrerte partnere. Den ene registrerte partneren kan likevel adoptere den andre partnerens barn, jf. adopsjonsloven § 5 a annet ledd.

En sak om oppløsning av registrert partnerskap som er inngått her i landet, kan alltid reises for norsk domstol.

Et partnerskap som er inngått i utlandet, anerkjennes her i riket dersom partnerskapet er gyldig inngått i inngåelseslandet. Et partnerskap anerkjennes likevel ikke dersom dette åpenbart ville virke støtende på norsk rettsorden (ordre public). § 18 a annet ledd gjelder tilsvarende.

Et partnerskap som er registrert her i landet og ikke oppløst, vil etter samtykke fra begge partnerne gjelde som et ekteskap. Partnerne skal i så fall fremsette en begjæring overfor folkeregistermyndigheten om at partnerskapet skal gjelde som ekteskap. Folkeregistermyndigheten skal på grunnlag av begjæringen registrere partnerne som gift, og gi partnerne en datert bekreftelse.

Tilføyd ved lov 27 juni 2008 nr. 53 (i kraft 1 jan 2009 iflg. res. 27 juni 2008 nr. 745), tidligere § 95 endret paragraftall til § 96.

§ 96. Endringer i andre lover.

Fra den tid loven trer i kraft, gjøres følgende endringer i andre lover: - - -

Endret ved lov 27 juni 2008 nr. 53 (i kraft 1 jan 2009 iflg. res. 27 juni 2008 nr. 745), endret paragraftall fra § 95.

Databasen sist oppdatert 6. apr 2010